

LAPSEN SILMIN

Pyhäkoulumateriaalia Suomen Raamattuopistolle

Neea Hakala ja Noora Ijäs
Opinnäytetyö, syksy 2014
Diakonia-ammattikorkeakoulu
Sosiaalialan koulutusohjelma
Kristillinen lapsi- ja nuorisotyön
suuntautumisvaihtoehto
Sosionomi (AMK) + kirkon
nuorisotyönohjaajan virkakelpoisuus

TIIVISTELMÄ

Hakala, Neea & Ijäs, Noora. Lapsen silmin. Pyhäkoulumateriaalia Suomen Raamattuopistolle. Kauniainen, syksy 2014, 44 s., 1 liitettä.

Diakonia-ammattikorkeakoulu, Sosiaalialan koulutusohjelma, Kristillinen lapsi- ja nuorisotyön suuntautumisvaihtoehto, sosionomi (AMK) + kirkon nuorisotyönohjaajan virkakelpoisuus.

Opinnäytetyönä tuotettiin pyhäkoulumateriaalia Suomen Raamattuopistolle. Opinnäytetyön tavoitteena oli tuottaa lasten hengellistä kasvua tukeva materiaali, jota muidenkin pyhäkoulun opettajien on helppo käyttää. Materiaali koostuu kuudesta eri pyhäkouluhetkestä. Jokaiselle hetkelle on oma aihe. Aiheet rakentuvat Raamatun lasten ympärille.

Materiaali koostuu kuudesta aiheesta, jotka ovat kuolema, Jumalan kiittäminen musiikin avulla, jakaminen, rohkeus, luottamus Jumalaan sekä lähetystyö. Yhtä aihetta on tarkoitettu käsitellä yhden pyhäkoulukerran aikana. Pyhäkoulukerrat ovat rakenteeltaan kaikki samanlaisia. Alkuun on alkurukous, alkulaulu, kertomus, toiminnallinen osio, loppulaulu ja loppurukous. Toiminnallisissa osioissa on pyritty huomioimaan erilaiset oppijat. Pyhäkoulukertojen toiminnalliset osiot ovat erilaisia. Toisissa leikitään, toisissa askarrellaan.

Opinnäytetyötä kirjoittaessa hyödynnettiin teoriakirjallisuutta lapsen kehityksestä, uskontokasvatuksesta, kristillisestä kasvatuksesta, sekä pyhäkoulun menetelmistä. Aiheet valittiin siten, että ne tukevat lapsen hengellistä kasvua. Opinnäytetyö on toteutettu yhteistyötahon toiveiden mukaisesti. Materiaalin luomisprosessin aikana oli tapaamisia Riitta-Maija Korhosen kanssa, joka vastaa pyhäkoulusta Suomen Raamattuopistolla.

Työn tuloksena oli kuuden pyhäkoulukerran pyhäkoulumateriaali. Materiaalia kehitettiin Suomen Raamattuopiston pyhäkoulussa. Jokaisen kerran jälkeen arvioitiin kerran toimivuutta ja tarpeen mukaan tehtiin muutoksia.

Jatkossa materiaalia on mahdollista hyödyntää seurakuntien kasvatustyössä, esimerkiksi kerhotoiminnassa.

Asiasanat: pyhäkoulu, uskontokasvatus, kristillinen kasvatus, seurakunta, varhaiskasvatus, oppimismenetelmät

ABSTRACT

Hakala, Neea and Ijäs, Noora. Through the Eyes of Children. Sunday School Material for the Finnish Bible Institute. 44 p., 1 appendices. Language: Finnish. Kauniainen, Autumn 2014. Diaconia University of Applied Sciences. Degree Programme in Social Services, Option in Christian Youth Work. Degree: Bachelor of Social Services.

The objective of this thesis was to create easy-to-use material for Sunday school held at the Finnish Bible Institute in Kauniainen, which supports the Christian growth of children between the ages of 4–6. The material consists of six different topics, each with its own content. The six topics are united by one main theme: Children of the Bible. Each topic was chosen, so that it is supported by a bible story. The chosen bible stories are told from a child's point-of-view.

The six topics are: death, thanking God through music, sharing, bravery, trusting God and missionary work. The material includes a separate lesson for each topic. Each of the six lessons follow the same format. Each lesson contains the following activities: prayer, song, bible narration, activity, and closing prayer. The activities of each lesson differ, so that the material can be used with different kinds of children.

The writing process of this thesis consisted of exploring theory concerning child psychology, child development, religious education, Christian education as well as different methods used in Sunday school. The topics were chosen, so that they support the Christian growth of children. This thesis was created in association with the Finnish Bible Institute. The material was executed according to the wishes of this thesis' co-operation partner.

The result of this thesis was material for Sunday school. The material includes six different lessons. The material was tested in Sunday school at the Finnish Bible Institute. After each lesson the content was assessed, and changes were made when needed. These changes are found in the final material.

In the future this material can be used for children's Christian education within churches.

Keywords: Child education, Sunday School, Christian education, religious education

SISÄLTÖ

1 JOHDANTO	6
2 LAPSEN KEHITYS	8
3 KRISTILLINEN KASVATUS KIRKOSSA	11
4 PYHÄKOULU TÄRKEÄNÄ OSANA KRISTILLISTÄ KASVATUSTA	13
4.1 Pyhäkoulun lähtökohtia.....	14
4.2 Pyhäkoulu Suomessa	15
4.3 Lapsen kokonaisvaltainen tukeminen pyhäkoulussa	17
4.4 Raamatun käyttö pyhäkoulussa.....	17
4.5 Eettisiä kysymyksiä pyhäkoulussa.....	18
5 MATERIAALIA OPPIMISEEN	20
5.1 Oppiminen	20
5.2 Kuvien hyödyntäminen	21
5.3 Musiikki.....	22
5.4 Leikkiminen.....	22
6 SUOMEN RAAMATTUOPISTON PYHÄKOULU	24
7 TYÖN TAVOITTEET	26
8 PYHÄKOULUMATERIAALIN LUOMINEN	27
9 KERTOJEN AIHEET, TAVOITTEET SEKÄ SISÄLTÖ	31
9.1 Kuolema	32
9.2 Jumalan kiittäminen musiikin avulla.....	33
9.3 Jakaminen	33
9.4 Rohkeus	33
9.5 Luottamus Jumalaan	34
9.6 Lähetystyö	34
10 OPINNÄYTETYÖPROSESSI.....	35
11 POHDINTA	37
11.1 Tavoitteiden saavuttamisen arviointi ja palaute	37

11.2 Ammatillinen kasvu opinnäytetyöprosessin aikana.....	39
11.3 Jatkokehittämisideoita	40
LÄHTEET	42
LIITE 1: LAPSEN SILMIN	45

1 JOHDANTO

Opinnäytetyöksemme luomme pyhäkoulumateriaalia Suomen Raamattuopistolle. Jo ensimmäistä kertaa opinnäytetyötä miettiessämme halusimme tehdä opinnäytetyön, joka liittyisi varhaiskasvatukseen. Toiveenamme oli löytää aihe, joka tukee lasten hengellistä kasvua, sillä koemme aiheen tärkeäksi. Tulevaisuudessa toivoisimme työskentelevämme hengellisessä varhaiskasvatustyössä. Ajatuksenamme oli löytää aihe, joka voisi tukea meitä tulevina työntekijöinä.

Keväällä 2013 saimme idean lähteä kehittämään Suomen Raamattuopiston pyhäkoulua. Kävimme keväällä pitämässä pyhäkoulua Raamattuopistossa muutaman kerran ja huomasimme, että uudella materiaalilla voisi olla käyttöä. Materiaalia löytyi yleisemmin käsiteltäviin aiheisiin, kuten Jeesus paimenena. Innostuimme ajatuksesta kehittää uutta materiaalia pyhäkouluihin. Hakeuduimme Raamattuopiston pyhäkouluvastaavan Riitta-Maija Korhosen puheille ja totesimme, että tässä on meille sopiva opinnäytetyön aihe. Korhosesta tuli opinnäytetyömme ohjaaja. Keskustelumme kautta saimme tarkempaa kuvaa siitä, minkälaiselle pyhäkoulumateriaalille Suomen Raamattuopistolla olisi tarvetta.

Opinnäytetyömme tavoitteena on tuottaa lasten hengellistä kasvua tukeva pyhäkoulumateriaali, jota muidenkin pyhäkoulun vetäjien on helppo käyttää. Lasten hengellistä kasvua tuemme tuottamalla materiaalia, jonka kautta lapsi voi saada positiivisen kuvan kristillisestä toiminnasta. Toiveenamme on, että positiivinen kokemus innostaa lasta osallistumaan kristillisen järjestön tai paikallisseurakunnan toimintaan. Pyhäkoulukerroilla käsittelemme aiheita, jotka sopivat 4–6-vuotiaille. Haluamme tuoda Raamatun henkilöitä lähelle lapsia, ja tarjota heille mahdollisuuden samaistua Raamatun lapsiin.

Materiaalimme sisältää kuusi pyhäkoulukertaa. Kertojen aiheita yhdistää yksi teema: Raamatun lapset. Jokaisella pyhäkoulukerralla käsittelemme yhtä aihetta, joka

pohjautuu yhteen Raamatun kertomukseen lapsesta. Yhteistyökumppanimme toiveesta lähestymme aiheita tästä näkökulmasta. Valitsimme aiheet, joille löytyi Raamatusta sopiva kertomus. Valitsemamme aiheet ovat: Jumalan kiittäminen musiikin avulla, kuolema, jakaminen, luottamus Jumalaan, rohkeus, sekä lähetystyö. Tiedostamme, että kyseisistä aiheista löytyy pyhäkoulumateriaalia, mutta lähestymistapamme tekee materiaalistamme omanlaisen.

Pyhäkoulua on käsitelty useissa muissakin opinnäytetöissä. Näissä opinnäytteissä on tutkittu lasta osana seurakuntaa ja kasvatustyön perusteita. Pyhäkoulutyön kehittämistä on tehty tuore opinnäytetyö Centria-ammattikorkeakoulusta tammi-kuussa 2014 (Heikkilä 2014.) Materiaalia pyhäkouluihin on myös saatavilla muista opinnäytetöissä. Opinnäytetyömme aihepiiristä on tehty myös samankaltaisia töitä. Esimerkkejä ovat Diakonia-ammattikorkeakoulun opinnäytetyöt Raamattua toiminnallisesti 3–6-vuotiaille vuodelta 2010 (Juhela & Rautanen 2010) sekä 4–6-vuotiaille vironkielellä tuotettu materiaali paketti 2009 (Aro & Nygvist 2009). Myös pyhäkoulukirjeisiin on aikaisemmissa opinnäytetöissä perehdytty.

Pyhäkouluun on tuotettu erilaisia materiaaleja, jotka liittyvät kirkkovuoteen ja sunnuntain jumalanpalveluksessa käsiteltäviin teemoihin. Aiheesta pyhäkoulu löytyy useita aikaisemmin tehtyjä opinnäytetöitä. Niissä ei kuitenkaan ole käsitelty Raamatun kertomuksia tai aiheita lapsen näkökulmasta, johon tässä työssä on keskitytty. Tämä uusi näkökulma sopii hyvin jatkoksi muihin tehtyihin töihin ja täydentää pyhäkouluista tehtyjen tutkimusten ja produktien linjaa. Pyhäkouluja järjestetään joka viikko useassa seurakunnassa ja kodeissa, joten uudelle pyhäkoulumateriaalille on jatkuvasti tarvetta.

2 LAPSEN KEHITYS

Lapsen kehitystä on tutkittu jo vuosia ja aiheesta löytyy erilaisia teorioita. Teorioita voidaan hyödyntää suuntaviivoina, kun on kyse lapsen kehityksen ymmärtämisestä. On kuitenkin tärkeää muistaa, että jokainen lapsi on yksilö. Tieto kehityksestä ei saa olla normi, sillä jokainen lapsi kehittyy omalla persoonallisella tavallaan. Opin näytetyössämme tiedostamme, että tiettyjen kehityksen piirteiden ymmärtäminen auttaa hahmottamaan aikuisen ja lapsen välisen vuorovaikutuksen kulkua. (Luukkonen 1997, 31.)

Tyypillisesti 4–6-vuotiaan lapsen ajattelu on minäkeskeistä. Lapsi tekee päätelmiä, jotka hänen mielestään on täysin loogisia kun taas aikuisen mielestä näkökulmat voivat olla jopa vääriä. Näinä ikävuosia lapsi oppii usein ensimmäiset uskonnolliset käsitteet. Lapsi saavuttaa kypsän uskonnollisen ajattelun vasta tultuaan murrosikään. Niinpä 4–6-vuotiaat lapset eivät vielä kykene ajattelemaan uskonnollisia oppeja ja teologisia käsitteitä. Lapsen kannalta tärkeintä uskontokasvatuksessa on painottaa kertomuksia, leikkejä, lauluja, ja toimintoja, jotka eivät vaadi vaikeiden käsitteiden pohdintaa. Lapsen voi olla esimerkiksi vaikeaa ymmärtää Jeesuksen vertauksia. (Holm 2004, 26–28.)

Ihmisen elämä on täynnä muutosta, kasvamista ja kehitystä. Myös ihmisen uskonnollisuus on kehittyvää. Kasvatustyössä on huomioitava kasvatettavan kehitysvaihe. (Pulkinen 2002, 46.) Pyhäkouluopettajana on ymmärrettävä, mitä kyseisen pyhäkouluryhmän kanssa on sopivaa tehdä.

Jokaisen lapsen kehityskaareen kuuluu sosiaalisen tiedonkäsittelyn vaiheet. Lapset kohtaavat päivittäin monia sosiaalisia tilanteita, jotka ovat luonteeltaan vastavuoroisia. Tilanteet vaativat lapselta kykyä tehdä aloitteita, ja vastata toisten aloitteisiin. Samaan aikaan lapsen täytyy yrittää hahmottaa oma paikkansa ryhmässä. Lapsen haasteena on muodostaa runsaasta tiedon määrästä kokonaiskuva tilan-

teesta. Tämä edellyttää lapselta kykyä havaita syy-seuraussuhteita. Sosiaalisen tiedonkäsittelyn vaiheet eivät usein vaadi tietoista harkintaa, vaan ne tapahtuvat automaattisesti. (Ahonen ym. 2014, 63.)

Ensimmäisessä vaiheessa lapsi havainnoi sosiaalisissa tilanteissa toisten ulkoisia ja sisäisiä vihjeitä, esimerkiksi ilmeitä, puhetta ja omia fysiologisia tuntemuksia. Lapset hakevat erilaisia ja eroavissa määrin vihjeitä. Toisessa vaiheessa lapset pyrkivät ymmärtämään toisia ja heidän tarkoitusperiään sekä tavoitteitaan. Osa lapsista peilaa tilanteita omiin aikaisempiin kokemuksiinsa ja tulkitsee tilanteita näiden kokemusten perusteella. Osa kiinnittää enemmän huomiota vihjeisiin, ja toisten aikomusten arviointiin. Lapsen valitsema käyttäytyminen sosiaalisessa tilanteessa on merkittävä, koska se voi joko tukea tai hankaloittaa lapsen vuorovaikutusta. Kolmannessa vaiheessa lapsi valitsee toimintastrategian. Lapsen kyky ennakoida toimintansa seurauksia vaikuttaa strategian valintaan. Valinta riippuu siitä, kuinka lapsi on kokenut tilanteen. Lapsen sosiaaliset mallit ja lapsen sisäinen tunteminen ohjaavat kyseisiä vaiheita, eli tilanteiden havainnointia, tulkintaa ja toiminnan toteutusta. (Ahonen ym. 2014, 64.)

Lapsilla on erilaiset taustat, mitkä vaikuttavat heidän sosiaaliseen pääomaansa sekä sosiaaliseen kehitykseen. Kasvuympäristöstä lapsi saa sosiaaliset alkupääomansa, mikä näyttäytyy lasten käytöksessä muissakin ympäristöissä kuin kotona. Lapsen sosiaaliset taidot vaikuttavat siihen, miten lapsi käyttäytyy ryhmässä, muiden aikuisten ja lasten seurassa. (Pulkkinen 2002, 46.)

Kasvatus on osa jokaisen ihmisen elämää. Lapsena olemme vanhempiemme ja ympäristömme vaikutuksen alla. Meidän kasvatukseemme sisältyy kaikki toiminta, joilla lapseen vaikutetaan. (Mannerheimin Lastensuojeluliitto.) Kasvatukseen sisältyy oppiminen, mikä on edellytys ihmiselämään. Suuri osa oppimisesta tapahtuu ilman erillistä opettamista, kuten suurin osa kielen oppimisesta. Kaikki oppiminen ei kuitenkaan tapahdu itsestään, vaan osaan täytyy tietoisesti panostaa. Auton ajamista täytyy opetella, ja samoin ruoan laitto ei monelta onnistu luonnostaan.

Oppimisen edetessä vaikeatkin suoritukset voivat automatisoitua, ja helpottaa ihmistä kohtaamaan uusia haasteita. (Pruuki 2008, 8.)

Oppiminen lapsella tapahtuu hyvin pitkälti matkimisen kautta. Lapsi toistaa aikuisen toimintaa, ja näin oppii käyttäytymistapoja eri tilanteisiin. Toiminnallisten menetelmien kautta lapsi oppii tekemällä, kokeilemalla ja osallistumalla. Tässä menetelmässä ei ole tavoitteena vain saada lapsi tekemään asioita, vaan oppimaan jotain tiettyä tekemisen kautta. On tärkeää asettaa oppimistavoitteita, jota toiminnallinen menetelmä tukee. Toiminnallinen oppiminen palvelee monesti useita tavoitteita, ja toiminnallisuuden tärkein ominaispiirre on sen konkreettisuus. Kristinuskon vaikeiden asioiden ymmärtäminen helpottuu, kun pääsee konkreettisen esimerkin kautta lähestymään aihetta. (Räsänen 2008, 298–299.)

3 KRISTILLINEN KASVATUS KIRKOSSA

Kirkon kasvatustyö eroaa yhteiskunnallisesta uskontokasvatuksesta, koska kirkko pyrkii tukemaan ihmisen kristilliseen uskoon pohjautuvaan identiteettiä. Kristillisen kasvatuksen päämääränä on itsenäinen ihminen, joka muodostaa omat ajatukset ja käsityksensä vuorovaikutuksessa kristillisen uskon kanssa. (Halme 2008, 184–186.)

Kristillisen kirkon näkemys uskonnosta ei pääty siihen, että uskonto olisi ihmisen itsensä synnyttämää, vaan että Jumala ilmoittaa itsensä Raamatussa, sekä tarkemmin vielä Jeesuksen elämässä. Pyhäkouluaiheita lähestymme tästä näkökulmasta. Kasvatus pyhäkoulussa on kristillisiin arvoihin sitoutunutta toimintaa, joka erityisesti toteutuu pyhäkouluopettajan ja pyhäkoululaisen vuorovaikutuksessa. (Halme 2008, 20–21.)

Omatunto ohjaa ihmisen toimintaa myös lapsena. Omatunto osana ihmistä liittää uskontokasvatuksen mukaan kuvioon. Uskontokasvatuksessa keskeistä on tukea ihmisen hengen ja identiteetin kehittymistä. Lapsen kasvu ja kehitys eivät toteudu myönteisesti mikäli ihminen on itsekeskeinen ja itse oman elämänsä keskiössä. Lapsen kohtaaminen kirkossa tukee sosiaalisuutta sekä rohkaisee lasta huomioimaan toisia. (Saarinen 2013, 33–34.)

Ihmisen sisällä on henki, joka tekee ihmisestä ihmisen ja ohjaa ihmisen toimintaa. Ihminen ei ole pelkästään henkinen vaan myös hengellinen olento. Kokonaisvaltaiseen kasvatukseen kuuluu luonnollisesti uskontokasvatus. Uskontokasvatus auttaa lapsia hahmottamaan olevansa osa Jumalan luomakuntaa. (Saarinen 2013, 33–34.) Uskonto vaikuttaa ihmiseen monella tapaa, koska ilmiönä se liittyy kulttuuriin, arvoihin ja hyvinvointiin. Tutkimukset kertovat, että uskonto tai uskonnollisuus vaikuttaa positiivisesti ihmisen persoonallisuuden ja mielenterveyden kehitykseen. (Ubani 2010, 39–40.)

Pyhäkoulussa eikä ylipäättään kristillisessä kasvatuksessa ole tarkoitus käännättää lapsia kristinuskoon, joka muuttaisi tai murtaisi ihmisen identiteettiä. Tarkoituksena on luonnollinen uskon kasvaminen siten, että lapsi on saanut osallistua uskon vaikutuspiireihin, ja on saanut kokea olevansa kristillisen yhteisön jäsen. Lapsi vähitellen sisäistää asioita osallistumisen kautta, ja näin asiat tulevat osaksi identiteettiä. Pyhäkoulussa lapsi pääsee osalliseksi kristillisen uskon vaikutuspiiriin, ja saa kokea olevansa kristillisen yhteisön jäsen. Pyhäkoulussa opetettavat asiat vähitellen tulevat osaksi lapsen identiteettiä, ja lapsi myöhemmin elämässä vasta ymmärtää käsitellyt asiat. (Halme 2008, 188.)

4 PYHÄKOULU TÄRKEÄNÄ OSANA KRISTILLISTÄ KASVATUSTA

Pyhäkoulussa on tavoitteena opettaa lapsille erityisesti Jeesuksesta, Jumalasta ja uskosta. Pyhäkoulu tarjoaa lapsen kasvatukseen kristillistä opetusta. Yhtenä tavoitteena on tarjota lapselle jo varhaisessa vaiheessa tietoa kristinuskosta ja siihen liittyvistä asioista, jotta vanhempana olisi helpompaa pohtia uskoon liittyviä asioita. (Pruuki 2008, 8.)

Pyhäkoulussa lapsi on suurten asioiden äärellä ja moraaliset kysymykset ovat esillä. Lapselle jo vauvasta lähtien rakentunut luottamussuhde aikuiseen näkyy myös näissä moraalisisissa kysymyksissä ja siinä, miten lapsi vastaanottaa opetusta hengellisistä asioista. Mikäli lapsella on ollut vaikea suhde isäänsä vauvasta asti, voi pyhäkoulussa Taivaan Isästä puhuminen rakastavana Jumalana olla vaikea asia käsittää. Lapsi itse on aina lähtökohtana kirkon lapsityössä. Kristillisen sanoman ja opin kertominen lapselle ei aina ole yksinkertaista globalisoituneessa ja monikulttuurisessa maailmassa. Lapsien kanssa työskentelyssä tulee ottaa huomioon lapsen näkökulma ja se, kuinka voi tukea lasta toimimaan ja miettimään asioita itse. Tässä tulee ottaa huomioon lapsen ikävaiheen kehityksen vahvuusalueet. (Kallioniemi 2004, 51–53.)

Uskontokasvatuksessa uskontoa voidaan tarkastella kahdesta näkökulmasta: objektiivisesta ja subjektiivisesta. Objektiivisessä näkökulmassa yksilön tulee omaksumaa uskonto, joka perustuu Jumalan ilmoitukseen tai yleispätevään totuuteen elämästä. Ihmisen tulee mukauttaa oma elämä uskonnon antamaan kehykseen. Subjektiivisessä näkökulmassa uskonto nähdään osana ihmisten maailmaa. Uskontoa voidaan ajatella eksistentiaalisena kielenä, jonka avulla vastataan elämän eksistentiaaliin peruskysymyksiin, esimerkiksi kuolemaan, elämän mielekkyyteen ja kärsimykseen. (Halme 2008, 18.)

4.1 Pyhäkoulun lähtökohtia

Pyhäkoulun perusteet lähtevät Raamatusta. Lähtökohtana on Jeesuksen esimerkki ottaa lapset lähelle ja kertoa heille kristinuskon ilosanomasta. Raamatun sivuilta voimme lukea, kuinka sen ajan ihmiset paheksuivat lasten tuomista Jeesuksen luo. Jeesus kuitenkin sanoi ”sallikaa lasten tulla minun luokseni, älkää estäkö heitä. Heidän kaltaistensa on Jumalan valtakunta” (Mark. 10:14).

Lähetyskäskyssä myös näemme, kuinka evankeliumi kuuluu kaikille.

Menkää siis ja tehkää kaikki kansat minun opetuslapsikseni: kastakaa heitä Isän ja Pojan ja Pyhän Hengen nimeen ja opettakaa heitä noudattamaan kaikkea, mitä minä olen käskennyt teidän noudattaa. Ja katso, minä olen teidän kanssanne kaikki päivät maailman loppuun asti. (Matt. 28:19–20.)

Jeesuksen sanat ovat perustana pyhäkoululle ja sille, miksi lapsille tulee opettaa Jumalan sanaa. Koko kirkon kasvatustyön lähtökohdat ovat kasteessa, joka velvoittaa opettamaan kristinuskon perusasioista. Kristillisen uskon sisältöjä opetetaan kirkon kasvatustyön eri muodoissa, myös pyhäkoulussa. (Haastettu kirkko 2013, 134).

Pyhäkoulun juuret ulottuvat 1700-luvun Englantiin. Sunday School perustettiin halusta auttaa lapsia, jotka olivat köyhistä perheistä tai joista vanhemmat eivät kyenneet huolehtimaan. Alun perin Sunday School, joka on suomennettu pyhäkouluksi, huolehti lasten perustarpeista, sekä opetti lapsia. Pyhäkouluun tullessaan lasten tuli peseytyä ja pukeutua puhtaisiin vaatteisiin. Heille annettiin syötävää, opetettiin lukemaan, kirjoittamaan ja laskemaan, sekä heille annettiin hengellistä opetusta. Pyhäkoulussa myös lasten itsetuntoa ja toivoa tulevaisuuteen sekä kristilliseen uskoon haluttiin tukea (Seurakuntien Lapsityön Keskus 2011). Pyhäkoulun tarkoituksena on tukea lapsen tasapainoista kasvua sekä hyvinvointia vielä nykypäivänäkin. (Ahtiainen 2011, 15–16).

4.2 Pyhäkoulu Suomessa

Suomeen pyhäkoulu on tullut Englannista 1800-luvulla lähetyssaarnaajien, pappien sekä merimiesten tuomana. Suomessa pyhäkoulun isänä voidaan pitää rovasti Johan Fredrik Berghia, joka organisoii pyhäkoulua omassa seurakunnassaan Nurmijärvellä 1832 soveltaen Englannin pyhäkoulumallia. Pyhäkoulun äiti-arvonimen on puolestaan saanut Berta Hermanson, joka perusti Suomeen Pyhäkouluopiston. Hän sai monia ideoitaan opiston perustamiseksi Euroopassa tekemiltään opintomatkoiltaan. (Ahtiainen 2011, 50.)

Pyhäkoulua toteutetaan maailmanlaajuisesti. Pyhäkoulun järjestäjät tekevät yhteistyötä keskenään keskustellen ja tukien toisiaan. Yhteydenpitoa tukevat pyhäkouluyhdistykset. Ensimmäinen yhdistys on perustettu Englannissa 1785 ja Suomeenkin oma yhdistys saatiin vuonna 1888. Suomen yhdistys on toiminut nimellä Suomen Pyhäkoulu Yhdistys ry vuoteen 1991, jonka jälkeen nimi muutettiin Seurakuntien Lapsityön Keskus ry:ksi. (Ahtiainen 2011, 50.)

Pyhäkoulu on kuin lasten oma jumalanpalvelus ja sen tarkoituksena on pyhittää lepopäivä ja antaa mahdollisuus hartauteen. Pyhäkoulusta löytyy samoja elementtejä kuin jumalanpalveluksista. Raamatun sana, rukous, ja hengelliset laulut ovat pyhäkoulun peruselementtejä. Pyhäkoulu on osa lasten kristillistä kasvatusta. Raamatun kertomusten tutuksi tuleminen ja seurakuntayhteyden rakentaminen lapsesta lähtien ovat pyhäkoulun keskeisiä tehtäviä. Pyhäkoulu on myös osa perheen hengellisen elämän tukemista, auttamista ja rinnalla kulkemista. (Seurakuntien Lapsityön Keskus 2014.)

Usein pyhäkoulut ovat seurakunnan järjestämiä, mutta pyhäkoulun voi järjestää kuka tahansa kristitty. Seurakuntien Lapsityön Keskus järjestää useita koulutuksia pyhäkouluopettajiksi haluaville. Pyhäkouluopettajien peruskoulutukseen on julkaistu myös käsikirja, Maja, jonka voi kuka tahansa tilata lastenkeskuksen verkkosivuilta. (Seurakuntien Lapsityön Keskus 2014.) Pyhäkoulumateriaalia kotikäyttöön löy-

tyy myös seurakuntien omilta sivuilta. (Suomen evankelisluterilainen kirkko 2014.) Nettipyhäkoulun avulla on mahdollista järjestää pyhäkouluhetkiä kotona, mikäli kirkkoon ei ole mahdollista lähteä. Nykypäivän pyhäkoululle on monia mahdollisuuksia. Lehtien ja nettikoulujen kautta jokaisella on mahdollisuus osallistua pyhäkouluun. Kotipyhäkouluhetkiä voi viettää vaikka luonnossa perheen ulkoillessa luontoa ihastellen. Pyhään tutustuminen ja hartauksien vietto ei ole sidoksissa kirkkoon tai päivään. Uskontokasvatuksen keskeinen paikka on koti. (Seurakuntien Lapsityön Keskus 2014.)

Kotipyhäkoulujen tueksi Seurakuntien Lapsityön Keskus on jo vuodesta 1889 asti julkaissut Pyhäkoululehti-nimistä lehteä. Pyhäkoululehti on myös seurakuntien ja kaikkien kasvatustyötä tekevien käytössä pyhäkoulujen tukena. Lehti tarjoaa materiaalia pyhäkoulun järjestämiseen eri-ikäisille lapsille. (Seurakuntien Lapsityön Keskus 2014.)

Pyhäkoulu on osa seurakunnan kokonaisvaltaista varhaiskasvatustyötä. ”Meidän kirkko – kasvamme yhdessä” julkaisussa vuodelta 2012 sanotaan seuraavasti : ”Kirkkomme kasvatusta on kaikenikäisten kokonaisvaltaisen kasvun mahdollistamista ja tukemista. Se on yhdessä tekemistä, olemista ja ihmettelyä.” Juuri tätä on myös pyhäkoulu. (Sakasti 2014.)

Pyhäkoulut järjestetään useimmissa seurakunnissa sunnuntaisin jumalanpalveluksen yhteydessä, mutta pyhäkoulu ei ole sidottu sunnuntaihin vaan sen voi järjestää muinakin päivinä. Pyhäkoulussa lapsille opetetaan Raamatun kertomuksista, henkilöstä tai mistä tahansa Raamattuun perustuvasta sanomasta. Pyhäkoulun tarkoitus on kokoontua yhteen ja oppia pyhyyden merkitystä (Seurakuntien Lapsityön Keskus 2014). Kirkko on alusta alkaen ollut kasvattava kirkko. Kasvatuksena voidaan nähdä kaikki, mikä mahdollistaa ja tukee lapsen kasvua. Pyhäkoulussa etenkin lapsen hengellinen kasvu sekä ryhmään kuuluvuus ja osallisuus saavat tilaa. Koko seurakunnan varhaiskasvatuksen juuret löytyvät pyhäkoulusta. (Saarinen 2013, 17–18, 28.)

4.3 Lapsen kokonaisvaltainen tukeminen pyhäkoulussa

Lapsen kasvatukseen liittyvät fyysisen, emotionaalisen sekä kognitiivisen kasvun tukeminen. Lasta on katsottava kokonaisuutena, eikä keskityttävä vain tiettyihin osa-alueisiin. Lapsilla, kuten aikuisillakin on tarve tulla kohdatuksi. Ihmisellä on myös halu oppia, mikä luo pohjan kasvulle ja kehitykselle. Tarve tulla rakastetuksi sekä antaa itsestään jotakin muille on luontainen osa ihmistä. Jokainen haluaa löytää oman paikkansa maailmassa.

Kirkon varhaiskasvatussuunnitelmassa ilmenee neljä eri toimintatapaa, jotka ovat ilmeisiä lapsille. Liikkuminen liittyy lapsen fyysiseen kehittymiseen, tutkiminen mieleen sekä kognitioon. Esteettisyys ja asioiden näkeminen ja ilmaisu tukevat emotionaalista puolta. Leikkiminen on taas lapsen kokonaisvaltainen tapa rakentaa omaa identiteettiä. Nämä kaikki neljä asiaa on hyvä huomioida pyhäkoulua pitäessä. (Saarinen 2013, 36–38.)

Lapset oppivat parhaiten tekemällä ja näkemällä, mutta pyhäkoulun tarkoitus ei ole opettaa lapsille asioita niin, että ne opittaisiin ulkoa tai pakottamalla. Lapsen hengellistä kasvua voidaan parhaiten tukea, kun lapsen annetaan itse tutkia ja saada selville hengellisiä asioita. Tietenkin pyhäkoulu opettaa kristinuskon keskeisimpiä asioita ja pyrkii tukemaan lasta uskomaan Isään, Poikaan ja Pyhään Henkeen. Hengellisyyden rakentaminen ei ole tiedon oppimista vaan todeksi elämistä. Kirkon toimintaan osallistuvalla on tärkeää voida olla mukana omana itsenään. Kristillinen kasvatusta voi olla rohkaisemassa lasta olemaan oma itsensä ja kokea olevansa rakastettu sekä hyväksytty juuri sellaisena, kun hän on. (Saarinen 2013, 36–38.)

4.4 Raamatun käyttö pyhäkoulussa

Raamattu on tullut tutummaksi lapsille pyhäkoulun kautta. Tiedot Raamatun kertomukset voivat olla lapselle vaikeita ymmärtää. Pyhäkoulussa täytyy miettiä, mitkä

ovat sopivia kertomuksia. Pyhäkouluun voi tulla lapsia, jotka eivät aikaisemmin ole kuulleet Raamatun kertomuksia. Kertomukset vaikuttavat lasten asenteeseen Raamatusta sekä Jumalasta. Varsinkin pienille lapsille Raamattua opettaessa tulee muistaa, että kertomusten tulee tukea lapsen kuvaa Jumalasta rakastavana ja turvallisena Taivaan Isänä. Pienelle lapselle on tärkeää painottaa sitä, että Jumala on Kaikkivaltias Luoja ja toimii ihmisten elämässä siksi, että rakastaa ihmistä. Rakkauden kaksoiskäskyn opettaminen jo nuorelle lapselle on tärkeää. Se auttaa lasta oppimaan mikä on oikein ja mikä väärin. Raamatun keskeisen sanoman, Jumalan armollisuuden ja rakkauden, esille tuominen on oleellista niin pyhäkoulussa kuin kaikessa kristillisessä kasvatuksessa. (Wennermark 2004, 138–140.)

4.5 Eettisiä kysymyksiä pyhäkoulussa

Pyhäkoulussa esillä on myös moraaliset sekä eettiset kysymykset. Pyhäkoulun opetukset perustuvat luterilaiseen uskontunnustukseen. Samalla tavalla, kun Suomessa kouluissa opetetaan äidinkielenä suomea, niin luterilaisen kirkon uskonkasvatus on oman uskonnon opettamista. (Halme 2008, 20.)

Varhaiskasvatuksen ammattilaisen työtä ohjaavat eettiset periaatteet. Ihmisarvo, uskon vapaus, totuudellisuus sekä oikeudenmukaisuus ovat arvoja joita varhaiskasvattajan tulee toteuttaa lasten kanssa tehtävässä työssä. Nämä arvot ovat tärkeitä varhaiskasvattajan miettiessä, mikä ohjaa hänen työtään toimiessaan lapsen parhaaksi. (Tirri 2001, 97–98.) Pyhäkouluopettajat toimivat omalta osaltaan kirkon varhaiskasvattajina, joten myös nämä eettiset periaatteet koskevat jokaista opettajaa.

Oikeaa ja väärää, hyvää ja pahaa käsitellään pyhäkoulussa kristillisten arvojen pohjalta. Kultainen sääntö, rakkauden kaksoiskäsky sekä Jeesuksen toiminnan esimerkit ovat kristityn peruspilareita eettisiä kysymyksiä pohdittaessa. Eettinen kasvaminen on osa kristillistä kasvatusta. (Luodeslampi 2007, 117–118.)

Lapsi miettii yhtälailla suuria elämän kysymyksiä kuin aikuinenkin. Lapsen kanssa on tärkeää puhua näistä kysymyksistä vaikka aikuinen ne saattaisi helposti sivuuttaa. Lapsella on oikeus saada vastauksia kysymyksiin, jotka ovat hänelle vaikeita ja käsittämättömiä. Uskonnon opetuksessa on kyse myös lapsen identiteetin kehittymisestä. Lapsi tarvitsee aikuisen tukea miettiessään uskonnollisia kysymyksiä. Uskonto tarjoaa vastauksen myös moraalisten toimintojen kehittymiseen. Ilman uskonnon tarjoamaa motivaatiota toimia oikein, voi lapselle olla vaikea rakentaa hyvää arvomaailmaa. (Fagerlund 2007, 35–37.)

Lapsi on syntymästään asti hengellinen ihminen, joka ihmettelee ja on kiinnostunut Jumalasta. Lapsella on oikeus oppia tuntemaan uskoa, johon hänet on kastettu. Lapsen kristillisestä kasvatuksesta vastaavat yhdessä perhe, kummit sekä seurakunta. Lapselle kuuluu tarjota aikaa sekä mahdollisuuksia tutkia ja tutustua Jumalaan. Kun lapsella on turvallinen vuorovaikutussuhde aikuisen kanssa, myös hengellisyys saa kasvaa turvallisesti lapsen elämässä. (Lapsen seurakuntalaisina 2013, 10–13.)

Kristilliseen kasvatukseen sisältyy pedagoginen paradoksi. Pyhäkoulussa opettaja toimii kasvattajana, ja hänellä on oikeus ja velvollisuus välittää arvoja ja uskomuksia, jotka kuuluvat kristilliseen uskonto-opetukseen. Samaan aikaa opettajan täytyy tukea ja kunnioittaa pyhäkoululaisten subjektiutta ja autonomiaa. Lapsi tarvitsee aikuisen tukea ja ohjausta, mutta samaan aikaan lapsen täytyy antaa löytää oma itsensä. (Halme 2008, 22.)

5 MATERIAALIA OPPIMISEEN

Materiaalin luomista varten on tärkeää perehtyä lapsen kehityksen lisäksi erilaisiin oppimistyylihin, oppimiseen, kuvien, värien, musiikin sekä leikkimisen hyödyntämiseen. Seuraavassa luvussa perehdymme näihin teemoihin, ja käsittelemme sitä, kuinka nämä asiat vaikuttavat lapsen oppimiseen. Esittelemme muutaman erilaisen tavan, jolla lapsen oppimista voi tukea myös pyhäkoulussa.

5.1 Oppiminen

Pyhäkoulumateriaalia suunniteltaessa on otettava huomioon useita seikkoja, esimerkiksi eri oppimisstrategiat tai oppimistyyli. Oppimisstrategia on tapa tai keino, jolla ihminen suorittaa tietyn oppimistehtävän tai kokonaisuuden. Oppimistyyli on pysyvämpi tapa käyttää tiettyä oppimisstrategiaa. Oppimisstrategiat voidaan jakaa kahteen eri oppimiseen: pintasuuntautuneeseen ja syväsuuntautuneeseen. (Pruuki 2008, 25.)

Pintasuuntautunut oppiminen on sitä, kun opiskelija pyrkii muistamaan asian tai ilmiön pinnalliset ominaisuudet kiinnittämällä huomionsa erityisesti niihin. Oppija pyrkii muistaa yksityiskohdat ilman, että muodostaa niistä syvällistä ja kokonaisvaltaista kokonaisuutta. Syväsuuntautunut oppiminen on sitä, kun opiskelija pyrkii kokonaisuuden ja olennaisen sisällön ymmärtämiseen. Hän pyrkii soveltamaan, vertailemaan ja analysoimaan tietoa, jolloin uusi tieto suhteutetaan aikaisempaan tietoon. (Pruuki 2008, 25.)

Kokemuksellinen ja tiedollinen ovat David Kolbin mukaan kokonaisvaltaisen oppimisen kaksi tasoa. Neljä oppimisen tapaa oppimisen syklissä ovat aktiivinen kokeileva toiminta, konkreettinen omakohtainen kokeminen, pohdiskeleva havainnointi, sekä abstrakti käsitteellistäminen.

Ihmisillä oppiminen painottuu eri tapoihin, mutta Kolbin mukaan syvään oivaltamiseen vaaditaan kaikki tavat. Älyllinen oivaltaminen tapahtuu kokemuksen kautta. Jotta kokemuksen voi ymmärtää, tarvitaan älyllistä oivaltamista. (Räsänen 2008, 291.)

5.2 Kuvien hyödyntäminen

Kuvat auttavat hahmottamaan erityisesti abstrakteja ilmiöitä. Kuvan avulla on mahdollista myös havainnollistaa olennaisia piirteitä opetuksesta tai aiheesta. Kuvat mahdollistavat sen, että pääsee tarkastelemaan asiaa tai ilmiötä konkreettisella tavalla. Kuvia on hyvä käyttää säästeliäästi, ja pyrkiä yhdestä kuvasta saamaan mahdollisimman paljon irti. On myös muistettava, että kun lapsi saa itse piirtää kuvan, joka liittyy aiheeseen, jää opetus helpommin mieleen. (Pruuki 2008, 118–119.)

Materiaalia suunnitellessa on hyvä miettiä, millä tavoilla voi auttaa lapsia keskittymään päivän aiheeseen. Kuvat ovat yksi keino saada lapset nopeasti keskittymään esimerkiksi kerrottavaan kertomukseen. Parhaimmillaan kuvat voivat rohkaista lapsia kyselemään enemmän sekä saamaan selvyyttä heitä askarruttaviin asioihin. (Wennermark 1990, 54–55.)

Ihmiskuvat auttavat lapsia tarkastelemaan erilaisia ihmisiä, ja kuvien avulla voivat ymmärtää, kuinka jokainen on Jumalan erilainen, arvokas luomus. Eri ikäisten, sekä eri tunnetiloissa olevien ihmisten kuvia on tärkeä käyttää. Luontokuvat kertovat erityisellä tavalla myös Jumalasta kaikkivaltiaana ja kaiken luojana. (Wennermark 1990, 56.)

5.3 Musiikki

Musiikin avulla voi vaikuttaa tunnelmaan ja ilmapiiriin (Ahtiainen 2011, 286). Laulun sanojen ja leikkien avulla voi myös hauskalla tavalla oppia uusia asioita. Laulujen valitsemisessa tulee huomioida, kuinka laulu voi vaikuttaa ilmapiiriin. Iloinen laulu voi edistää spontaania työskentelyä, ja rauhallinen laulu auttaa keskittymään. (Pruuki 2008, 125.)

5.4 Leikkiminen

Leikkiminen on iso ja tärkeä osa lapsen kehitystä. Lasten leikkimistä on tutkittu pitkään ja todettu että leikki on osa lapsen elämän taitojen opettelua. Leikkitaito on lapsessa sisällä. Leikkiessään lapsi käyttää mielikuvitustaan ja hänen kykynsä tulla toimeen toisten kanssa kehittyy. (Hellström 2010, 183.)

Leikin avulla lapsi voi kohdata monenlaisia elämäntilanteita ja opetella niissä selviytymistä. Leikkiminen on lapselle turvallinen tapa käsitellä vaikeitakin asioita elämään liittyen. Lapselle leikki on tapa käsitellä asioita siten kuin aikuiselle keskusteleminen. (Räsänen 2008, 300.) Leikkimällä lapsi tutustuu itseensä ja ympäristöönsä. Keskittyneesti ja iloisesti leikkivä lapsi on terve ja tasapainoinen. Pyhäkoulussa haluamme tukea lapsen kykyä leikkiä, ja näin edistää lapsen terveellistä kehittymistä. Leikkiminen kasvattaa myös lapsen itseluottamusta. Leikin keskellä lapsi huomaa olevansa toisten lasten kaltainen. Hän mahdollisesti huomaa osaavansa samoja asioita kuin muut, ja joitakin asioita saattaa jopa osata paremmin kuin toiset. Itseluottamuksen kasvaessa lapsi uskaltautuu kokeilemaan uusia asioita epäonnistumisen uhallakin. (Wennermark 1990, 61.)

Leikin tehtävä pyhäkoulussa on luoda tilanteista viihtyisä lapselle. Pyhäkoulussa tärkeintä on se, mitä tapahtuu lapsessa. Lapsi, joka viihtyy, pystyy myös kuuntelemaan ja osallistumaan paremmin. Leikkiä pyhäkoulussa voidaan hyödyntää sano-

man välittämisessä tai lapsen yhteenkuuluvuuden lisäämisessä. Leikkiminen voi myös antaa lapselle kokemuksen siitä, että pyhäkoulu on osa juhlivaa, iloista seurakuntaa. (Wennermark 1990, 61–62.)

6 SUOMEN RAAMATTUOPISTON PYHÄKOULU

Suomen Raamattuopiston Säätiö on kristillinen itsenäinen järjestö, jonka keskuspaikka on Kauniaisissa. Suomen Raamattuopiston Säätiö tekee työtä myös muualla Suomessa. Suomen Raamattuopisto opettaa Raamattua ja tekee julistustyötä. Suomen Raamattuopisto tekee työtä eri-ikäisten ihmisten parissa. Viikoittainen jumalanpalvelus kuuluu Raamattuopiston toimintaan. Sunnuntaimessuihin osallistuu kaiken ikäisiä, ja myös lapsiperheitä. Pyhäkoulu on osa sunnuntain toimintaa. (Korhonen 2013.)

Suomen Raamattuopistossa pyhäkoulua on järjestetty jo pitkään. Pyhäkoulu järjestetään sunnuntaisin jumalanpalveluksen yhteydessä. Saarnan ajaksi lapset tulevat pyhäkoulu luokkaan, jossa he saavat oman oppituntinsa. Suomen Raamattuopiston pyhäkoulun haasteena on lapsiryhmän ikäerot. Pyhäkouluun tulee taaperoi-ikäisistä lapsista aina ekaluokkalaisiin asti. Lapsiryhmän ikähaarukka tuo mukanaan sen haasteen, että pyhäkoulu kerrasta saisi mielekkään kaiken ikäisille. Pyhäkoulun opettajat ovat vapaaehtoisia ja monena sunnuntaina opettaja on eri henkilö, joten toiveena olisi, että pyhäkoululle saataisiin erilaisia kertoja, mitkä kenen tahansa olisi helppo toteuttaa. (Korhonen 2013.)

Suomen Raamattuopiston pyhäkoulussa useina sunnuntaina käy lapsia n. 5–15. Lapsiryhmän koko tuo mukanaan myös omat haasteensa. Pienemmät lapset, noin 0–2-vuotiaat, tulevat pyhäkouluun äitinsä tai isänsä kanssa, mikä helpottaa pyhäkoulun opettajaa. Jokaisella pyhäkoulukerralla pyritään siihen, että lapset pääsevät myös itse osallistumaan. Haasteena on suunnitella materiaalia, joka sopii näin laajalle ikähaarukalle. (Korhonen 2013.)

Pyhäkoulu kulkee joka sunnuntai samalla kaavalla, jonka ympärille materiaalimme rakentuu. Lapset saapuvat ensin pyhäkoululuokkaan, riisuvat kenkensä ja käyvät istumaan tuoleille. Tuolien eteen on asetettu alttari, josta löytyy risti, Raamattu se-

kä kaksi kynttilää. Pyhäkoulu alkaa kynttilän sytyttämisellä, jonka jälkeen joku lapsista saa tulla soittamaan kelloa kolmesti, Isän, Pojan ja Pyhän Hengen nimeen. Tämän jälkeen käydään nimikierroksen avulla läpi, ketä kaikkia on paikalla ja lasketaan montako lasta ja aikuista osallistuu kyseiselle kerralle. Usein alkuun lauletaan laulu Jumalan kämmenelle lasten toiveesta. Rukous kuuluu myös pyhäkoulun alkuun. Näiden alkurutiinien jälkeen pyhäkoulun opettajan pitää suunnittelemansa hetken valitsemastaan aiheesta. Loppuun kokoonnutaan vielä tuoleille istumaan ja lausutaan rukous, jonka jälkeen sammutetaan kynttilät. Lopuksi jokainen halukas lapsi saa soittaa kelloa kolmesti. (Korhonen 2013.)

Suomen Raamattuopiston pyhäkoulun opettajat ja osallistujat vaihtelevat, mutta on silti tärkeää pitää kiinni tietyistä rutiineista. Lapset, jotka käyvät useina sunnuntaina pyhäkoulussa saavat rutiineista turvallisuuden tunnetta. Näiden rutiinien avulla myös luodaan tunnelmaa erityisestä hetkestä. (Korhonen 2013.)

7 TYÖN TAVOITTEET

Opinnäytetyömme tavoitteet:

- ❖ Luoda uutta pyhäkoulumateriaalia, jossa käsitellään Raamatun kertomuksia uudesta näkökulmasta.
- ❖ Luoda materiaalia, joka on helppokäyttöinen
- ❖ Luoda materiaalia, joka tukee lasten hengellistä kasvua

Henkilökohtainen tavoite:

- ❖ Prosessin avulla saada eväitä lapsen hengelliseen kasvatukseen.

Opinnäytetyömme tavoitteena on luoda pyhäkoulumateriaalia, jossa lähestytään Raamatun kertomuksia uudesta näkökulmasta. Materiaalia löytyy runsaasti pyhäkoulua varten, mutta vähemmän löytyy materiaalia, jossa lähestytään aiheita Raamatun lasten näkökulmasta. Tavoitteenamme on hyödyntää lapsia, jotka löytyvät Raamatun sivuilta, ja heidän avullaan opettaa pyhäkoulussa lapsille valitsemiamme aiheista. Toinen tavoitteemme on, että materiaali on mahdollisimman helppo käyttää. Suomen Raamattuopistolla pyhäkoulun opettajat vaihtelevat usein. Haluamme luoda materiaalia, jonka myös uusi pyhäkouluopettaja uskaltaisi ottaa käyttöön lyhyelläkin varoitusajalla. Kolmas tavoite työllemme on luoda materiaalia, joka tukee lasten hengellistä kasvatusta. Erityisesti keskitymme 4–6-vuotiaisiin lapsiin.

Henkilökohtaisena tavoitteena meillä on tämän opinnäytetyöprosessin aikana saada eväitä lasten hengelliseen kasvattamiseen. Haluamme oppia, kuinka lasten kanssa voidaan käydä läpi valitsemiamme aiheita.

8 PYHÄKOULUMATERIAALIN LUOMINEN

Opinnäytetyömme tavoitteena on luoda lasten hengellistä kasvua tukeva pyhäkouluateriaali, jota muidenkin pyhäkoulun opettajien on helppo käyttää. Jokaiselle pyhäkoulukerralle asetamme myös omat tavoitteet, joista kerrotaan lisää myöhemmin. Pruukin (2008, 33) mukaan pyhäkouluopetuksen suunnitteluvaiheessa on otettava kantaa erityisesti tavoitteisiin, vuorovaikutukseen, sekä työtapoihin. On pohdittava jokaisen pyhäkoulukerran kohdalla erikseen, mitkä ovat kyseisen opetuksen tavoitteet, kuinka materiaali ja työtavat tukevat opetusta, sekä kuinka vuorovaikutus tulee huomioida materiaalia kehittäessä.

Pyhäkoulu on kuin lapsille suunnattu jumalanpalvelus ja toivomme, että lapsille pyhäkoulun kautta tulisi tutuksi Raamatun kertomukset sekä seurakuntayhteys. Pyhäkoulu kuuluu koko perheen yhteisen hengellisen elämän hoitamiseen. (Seurakuntien Lapsityön Keskus 2014.) Jokaisella pyhäkoulukerralla pyrimme antamaan lapsille hyvän kokemuksen pyhästä Jumalasta.

Pyhäkoulu aloitetaan joka kerta nimikierroksella, opettajan tervetuloiltoiluksella ja rukouksella. Aloituksen tarkoituksena on luoda lapsille olo siitä, että he ovat osa ryhmää. Jokainen saa kertoa oman nimensä ja hän saa kuulla olevansa tervetullut ryhmäläinen.

Materiaalimme pohjautuu kristilliseen ihmiskäsitykseen, jonka mukaan jokainen ihminen on arvokas. Käytännössä tämä voi tarkoittaa esimerkiksi jokaisen lapsen ajatusten arvostamista, kuuntelemista, sekä lapsen yksilöllisyyden arvostamista. Lapsen rohkaiseminen ajattelemaan itse ja puolustamaan itseään on myös lähtökohtana materiaalien luomisessa. Pyhäkoulussa tärkeää on antaa jokaiselle lapselle tilaa olla erilainen, sekä mahdollisuus tuntea kuuluvansa yhteisöön. Yksi tapa, jolla pyhäkoulun opettaja voi pyrkiä samaan aikaan tukemaan ja ohjaamaan lasta sekä auttamaan lasta löytämään oma itsensä on tarjota mahdollisuus lapselle pei-

lata omaa elämäänsä Raamatun kertomukseen, joka käsittelee pyhäkoulukerran aihetta. (Halme 2008, 22.)

Wennermark toteaa Lapsityön käsikirjassa, (2004, 138–140) että on tärkeää kiinnittää huomiota kertomuksiin joita kertoo lapsille. Raamatun kertomukset olemme valinneet sekä rakentaneet niiden ympärille tarinat siten, että ne antavat lapsille kuvan hyvästä ja rakastavasta Jumalasta. Opetushetkien tarkoituksena on tehdä Raamatun kertomuksia tutuiksi lapsille. Toiveenamme on että lapsena pyhäkoulussa opitut kertomukset voisivat tukea lapsia läpi elämän.

Pyhäkoulun opettajana voi tukea kahta oppimisstrategiaa. Materiaalia kehittäessä pyrimme huomioimaan opettajan ja mahdollistamaan molempien strategioiden tukemisen. Syväsuuntautunutta oppimista voi tukea edistämällä avointa vuorovaikutusta sekä painottamaan pääasioita ja yhdessä pohtimalla soveltamismahdollisuuksia. Pintasuuntautunutta oppimista tukee yksityiskohtien esillä pitäminen, sekä niiden tarkkaileminen yhdessä. Kertomusten aikana lapsilta voidaan kysyä tärkeitä kysymyksiä varmistaakseen, että he ymmärtävät tarinan kulkua. Kertomusten aikana näytettävät kuvat tukevat pintasuuntautunutta oppimista. Keskustelukysymykset, jotka kuuluvat pyhäkoulumateriaaliin tukevat syväsuuntautunutta oppimista.

Pyhäkoulussa pyritään ohjaamaan lapsia älylliseen oivaltamiseen, joka tapahtuu kokemuksen kautta (Räsänen 2008, 291). Tätä huomioimme materiaalissa siten, että jokaiselle pyhäkoulukerralle suunnitellaan toiminnallinen osio. Toiminnan kautta lapsi saa kokemuksen, jonka avulla älyllinen oivaltaminen aiheesta voi syntyä.

Jokainen lapsi kehittyy eri tahtia. Opettajana ja myös kasvattajana on tärkeää tiedostaa tämä. Pyhäkouluopettajana voi kiinnittää huomiota lasten käyttäytymiseen ja tiedostaa, että lapsen ulkoinen reagointi sosiaalisessa tilanteessa kuvastaa lapsen sisäistä tuntemusta sekä ajatus mallia. Lapset eivät pyhäkoulussa vielä välttämättä osaa ajatella omien tekojensa seurauksia. Opettajana voi omalla esimerkillään näyttää lapsille, kuinka voi eri tilanteisiin reagoida. (Ahonen ym. 2014, 63–64.)

Fagerlundin (2007, 35–37) mukaan Lapset miettivät elämän isoja kysymyksiä yhtälailla kuin aikuisetkin. Myös oikean ja väärän sekä hyvän ja pahan erojen miettiminen ja oppiminen kuuluu lapsien jokapäiväiseen elämään. Pyhäkoulussa lapset saavat hyviä eväitä elämän oikeiden valintojen tekemiseen Eettiset periaatteet ohjaavat meitä pyhäkouluopettajina lähtien ihmisarvosta sekä uskon vapaudesta. Pyhäkoulukerroilla haluamme antaa jokaisen lapsen tutustua Jumalaan omalla tahdillaan. Kertomuksen jälkeen annetaan lapsille aikaa kysyä ja pohtia kertomusta ja siihen liittyvää aihetta. Tiedostamme, että jokaisella lapsella on lupa ihmetellä ja kysyä.

Musiikkia tulemme hyödyntämään materiaalissamme, sillä sen avulla voimme vaikuttaa pyhäkoulun tunnelmaan ja ilmapiiriin (Ahtiainen 2011, 286). Yhdessä laulaminen poistaa jännitystä ja luo yhteishenkeä (Pruuki 2008, 125). Laulujen valitsemisessa kiinnitämme huomiota siihen, minkälaisen tunnelman laulu luo. Materiaalissamme löytyy jokaiselle pyhäkoulukerralle yksi lauluehdotus. Ehdotetut laulut ovat iloisia, koska haluamme edistää spontaania työskentelyä tai rauhallisia, jotka vuorostaan auttavat keskittymään.

Materiaalissamme tulemme myös hyödyntämään perinteisiä lasten- sekä laululeikkejä. Perinteisen lastenleikin voi soveltaa Raamatun kertomukseen, ja leikin avulla lapset voivat oivaltaa, miltä pyhäkoulussa kerrotun kertomuksen henkilöstä tuntuu. Laululeikkien avulla pyhäkoulussa voimme opettaa uusia lauluja lapsille. Laululeikit ovat myös oiva tapa luoda yhteisöllistä ilmapiiriä pyhäkouluun.

Kuvia käyttäessä kertomusten tukena täytyy miettiä valmiiksi, mitkä ovat sopivia ja tarkoituksenmukaisia. Kuvien avulla haluamme luoda kertomuksesta konkreettisemmän. On selvitettävä tarkkaan, mitkä kuvat valitaan, ja miksi. Kuva toimii apuvälineenä kertomuksen ymmärtämiseksi ja selventämiseksi. (Wennermark 1990, 55.) Osan kuvien tarkoituksena tulee olemaan selkeästi mielenkiinnon ja keskitty-

misen aktivoiminen. Osan kuvien tarkoituksena tulee olemaan kertomuksen tärkeiden tilanteiden konkretisoiminen.

Materiaalissamme hyödynnämme kuvia, ja kuvien valitsemisessa hyödynnämme Pirjo Wennermarkin teosta *Lapsityön Käsikirjaa* (1990, 56). Ihmiskuvat tulevat käyttöön, sillä ne kertovat ihmisestä Jumalan luomana. Ihmiskuvien kautta lapset pääsevät tarkastelemaan erilaisia ihmisiä, ja näiden avulla voi ymmärtää, kuinka jokainen ihminen on luotu erilaiseksi ja arvokkaaksi. Ihmiskuvien valitsemisessa tulee muistaa valita eri-ikäisiä ihmisiä, sekä ihmisiä erilaisissa tunnetiloissa. Luontoa esittävillä kuvilla voimme myös kertoa lapsille Jumalasta luojana ja elämän ylläpitäjänä. Luontokuvien avulla pääsemme tarkastelemaan esimerkiksi myrskyä, sadetta, kuumaa kesäpäivää, pimeyttä, tai vuorokaudenajan muutoksia. Materiaalissamme haluamme hyödyntää arjen keskeltä löytyviä kuvia, jotta kuvien kustantaminen olisi mahdollisimman edullista. Hyödynnämme sanomalehtien kuvia, sekä joitain internetistä löytyviä kuvia.

9 KERTOJEN AIHEET, TAVOITTEET SEKÄ SISÄLTÖ

Käsitlemme aiheita Raamatun lapsen näkökulmasta. Uskontokasvatus, johon materiaalimme pohjautuu, on kontekstuaalista. Materiaalin avulla tuemme lasten kristillistä identiteettiä. Jokaisen aiheen ympärille kirjoitamme Raamatun kertomuksen lapsen näkökulmasta.

Materiaalimme aiheille on asetettu omat tavoitteet. Yksi tapa, jolla lähdemme toteuttamaan tavoitteitamme, on toiminnallisten menetelmien kautta. Jokaiselle pyhäkoulukerrallemme on suunniteltu toiminnallinen osio, jonka tarkoituksena on tarjota lapsille konkreettinen lähestyminen päivän aiheeseen. (Räsänen 2008, 298–299.) Pyhäkoulukertojen toiminnalliset osiot löytyvät Liitteestä 1.

TAULUKKO 1. Pyhäkoulukertojen teemat ja tavoitteet

Aihe	Tavoite
Kuolema	Opettaa lapsille, että Jeesuksen hyvä läsnäolo löytyy myös vaikeissa tai pelottavissa tilanteissa, esimerkiksi kuolemassa.
Jumalan kiittäminen musiikin avulla	Opettaa lapsia hyödyntämään musiikkia Jumalan kiittämisessä.
Jakaminen	Opettaa lapsia jakamaan, ja sitä kautta myös kehittää heidän sosiaalisia taitoja.
Rohkeus	Opettaa lapsille, että Jumala antaa meille rohkeuden myös pelottavissa tilanteissa.
Luottamus Jumalaan	Opettaa lapsille, että Jumalaan ja Hänen tahtoon voi aina luottaa.
Lähetystyö	Opettaa lapsille, että kukaan ei ole liian nuori tai pieni kertomaan Jumalasta.

9.1 Kuolema

Kuolema on yksi elämän eksistentiaalisista kysymyksistä, johon uskonto tarjoaa vastauksen. Lapsi voi joutua kohtaamaan kuolemaa ja muitakin elämän suuria kysymyksiä. Aihe voi herättää lapsessa kysymyksiä, jotka heidän täytyy saada kysyä turvallisessa ympäristössä. Pieni lapsi ei vielä pysty käsittelemään kuolemaa lopullisena asiana. Kuolemasta kumpuavien kysymysten käsittelyä helpottaa kun lapsi tietää elämän olevan lahja Jumalalta ja kuollessaan ihminen palaa Jumalan luo. (Wennermark 2007, 70). Kuolemaa aiheena käsitellään niin, että aiheen synkkyyden keskelle voimme tuoda lapsille ilosanoman Jeesuksesta. Pyhäkoulussa puhu-

taan myös sairauksista ja siitä, kuinka niissäkin Jeesus on lähellä. Tavoitteena on luoda opetus, joka tulee mahdollisimman lähelle lapsia, vaikka aihe voi monelle lapselle olla pelottava tai vaikea asia ymmärtää.

9.2 Jumalan kiittäminen musiikin avulla

Kristillisen perinteen välittäminen seuraavalle sukupolvelle on osa kristillistä kasvatusta (Halme 2008, 21). Osa kristillistä perinnettä on Jumalan kiittäminen musiikin avulla. Kuningas Daavid on Raamatun sivuilla ylistänyt ja kiittänyt Jumalaa torvien, huilujen ja monien muiden soittimien avulla (Psalmi 150). Musiikki on tänäkin päivänä keskeisessä roolissa jumalanpalveluselämässä, hengellisen elämän hoitamisessa, ja näin myös Jumalan kiittämisessä. Haluamme jatkaa tätä perinnettä myös pyhäkoulussa.

9.3 Jakaminen

Diakonia on ollut yksi kirkkomme perustehtävistä kristinuskon synty ajoilta asti. Jakaminen on osa diakoniatyötä. Lähimmäisen rakkautta voi toteuttaa jakamalla omastaan. Myös evankeliumista kertominen on osa jakamista ja diakoniaa. (Sakasti 2014.) Omastaan jakaminen on asia, joka kuuluu kristilliseen kasvatukseen ja sitä haluamme pyhäkoulussa opettaa lapsille.

9.4 Rohkeus

Usko on luottamusta Jumalaan, joka lahjoittaa elämäämme perusturvallisuuden. Jumala on kanssamme kaikissa elämän tilanteissa, iloissa, suruissa sekä peloissa. (Suomen evankelisluterilainen kirkko 2014.) Tämän materiaalin kautta haluamme tukea lapsia luottamaan Jumalaan pelottavissa ja jännittävissä elämäntilanteissa.

Haluamme auttaa lapsia ymmärtämään, että Jumalalta saamme rohkeutta silloinkin, kun itse tunnemme olomme heikoiksi.

9.5 Luottamus Jumalaan

Lapsella on oikeus uskoon. Kasteessa lapsi liittyy kirkon jäseneksi. Kaste sisältää lupauksen Jumalan huolenpidosta ja läsnäolosta lapsen elämästä. (Lapset seurakuntalaisina 2013.) Tähän lupaukseen haluamme opettaa lapsia luottamaan. Pyhäkoulukerran tarkoituksena on tukea lapsen luottamusta hyvään ja rakastavaan Jumalaan. Vaikeiden tilanteiden keskellä saamme luottaa siihen, että Jumala auttaa meitä. Jumala auttaa meitä myös silloin, kun emme itse tiedä mitä pitäisi tehdä.

9.6 Lähetystyö

Lähetystyö on yksi kirkon perustehtävistä ja perustuu Jeesuksen antamaan lähetykskäskyyn (Matt. 28:19–20). Lähetystyössä on kyse evankeliumin kertomisesta kaikille kansoille. Jeesus antoi käskyn opetuslapsilleen, ja Jeesuksen seuraajina kaikki kristityt ovat Jeesuksen opetuslapsia. Lähetyskäsky kuuluu siis jokaiselle kristitylle. (Ev.lut. kirkko 2014.) Haluamme opettaa pyhäkoulussa lapsille lähetystyöstä, sekä kertoa lapsille että kukaan ei ole liian pieni toteuttamaan lähetyskäskyä.

10 OPINNÄYTETYÖPROSESSI

Opinnäytetyömme prosessi alkoi keväällä 2013. Työmme lähti etenemään, kun olimme keskustelleet Riitta-Maija Korhosen kanssa hänen toiveistaan uudelle pyhäkoulumateriaalille. Kuuden pyhäkoulukerran keskeiseksi teemaksi Korhonen ehdotti Raamatun Lapsia. Pohdimme erilaisia aiheita, joita olisi sopivaa käsitellä pyhäkoulussa. Valitsimme aiheet, joille löytyi Raamatusta sopiva kertomus. Aiheiden valittua jätimme ne hautumaan ja lähdimme työstämään työmme teoriaa.

Raporttia kirjoittaessa jaoimme työn eri osioihin. Molemmilla oli omat vastualueet, mutta prosessin aikana muokkasimme myös toistemme osioita. Raporttia kirjoitimme yhdessä ja erikseen. Teorian työstäminen alkoi ennen pyhäkoulukertojen suunnittelua, vaikka kertojen aiheet olivat jo päätetty. Etsimme teoriaa, joka tukisi valittuja aiheitamme. Pyhäkoulukerrat suunnittelimme yhdessä. Yhden päivän aikana suunnittelimme yksi tai kaksi pyhäkoulukertaa. Kertoja suunniteltaessa pyrimme huomioimaan kirjoittamamme teorian.

Jokaisella pyhäkoulukerralla lapset kuulevat aiheeseen liittyvän Raamatun kertomuksen. Aiheille kuolema, jakaminen, rohkeus, luottamus ja lähetystyö löytyi kertomus Raamatusta, jossa selkeästi esiintyy lapsi. Rohkeutta ja luottamusta käsittelevien pyhäkoulukertojen kertomus luetaan suoraan Lasten Raamatusta. Muiden aiheiden kertomusten pohjalta kirjoitimme tarinan, jossa kerrotaan enemmän kyseisestä Raamatun lapsesta ja hänen elämästään. Haluamme, että lasten on helpompi samaistua Raamatun lapseen, ja näin myös lapsen on helpompi ymmärtää käsiteltävää aihetta. Yhden pyhäkoulukerran aiheena on Jumalan kiittäminen musiikin avulla. Raamatun kertomukseksi valitsimme Israelin kansan vapautumisen Egyptistä Mooseksen johdolla. Tässä kertomuksessa ei esiinny lasta, mutta kansan joukkoon kuuluu myös lapset. Kehittelimme pyhäkoulukertaa varten tarinan Raamatun kertomuksen pohjalta. Halusimme antaa jokaiselle kertomuksen lapselle

nimen. Etsimme jokaiselle perinteisen juutalaisen nimen, koska kertomuksen lapset ovat juutalaisia.

Yhden pyhäkoulukerran valmistuttua kokeilimme sitä käytännössä. Materiaalin suunnitteluvaiheessa pohdimme millä tavalla keräisimme palautetta. Aluksi mietimme palautteen keräämistä lapsilta esimerkiksi mielialatarrojen avulla. Lapset olisivat saaneet liimata pyhäkoulukerran päätteeksi kartongille tarran, joka kuvas-
taa heidän viihtyvyyttään kyseisellä kerralla. Tulimme siihen tulokseen, että lapsilta palautteen kerääminen ei ole olennaista opinnäytetyömme tavoitteen arvioinnin kannalta. Totesimme, että on olennaisempaa kerätä palautetta materiaalin toimi-
vuudesta muilta mahdollisilta pyhäkoulun opettajilta. Riitta-Maija Korhonen on ollut seuraamassa ja antamassa palautetta kahdella pyhäkoulukerralla. Olemme myös antaneet toisillemme palautetta pyhäkoulukertojen pitämisen jälkeen. Pyydämme myös ihmisiä, jotka eivät aikaisemmin ole pitäneet pyhäkoulua arvioimaan materi-
aalimme helppokäyttöisyyttä.

11 POHDINTA

Viimeisessä luvussa pohdimme tavoitteidemme saavuttamisen arviointia, saamamme palautetta, prosessin aikana tapahtuvaa ammatillista kasvua, sekä jatkokehittämismahdollisuuksia työlle. Opinnäytetyöprosessimme oli pitkä ja antoisa. Pitkän opinnäytetyöprosessimme ansioista on saanut pohtia omaa ammatillisuutta, sekä omaa paikkaa varhaiskasvatustyössä.

11.1 Tavoitteiden saavuttamisen arviointi ja palaute

Työmme ensimmäisenä tavoitteenamme oli luoda pyhäkoulumateriaalia, jossa käsitellään Raamatun kertomuksia uudesta näkökulmasta. Tässä tavoitteessa työmme toteutui, sillä pyhäkoulumateriaalimme käsittelee Raamatun kertomuksia lapsen näkökulmasta. Totesimme, että pyhäkoulumateriaalia, joka käsittelee Raamatun kertomuksia lapsen näkökulmasta, ei löydy helposti.

Toinen tavoitteistamme oli luoda helppokäyttöinen materiaali. Tavoite toteutui mielestämme kiitettävästi. Pyysimme suullista palautetta materiaalistamme henkilöiltä, jotka eivät aikaisemmin ole pitäneet pyhäkoulua. Pyysimme materiaalimme tarkastelijoita kertomaan olisivatko he valmiita pitämään kyseisen pyhäkoulukerran pelkästään materiaalimme pohjalta. Palautteen perusteella materiaaliimme voi hyödyntää ihminen, jolla ei ole aikaisempaa kokemusta pyhäkoulunopettajana toimimisesta. Materiaalissamme koettiin hyvänä valmiiksi kirjoitettu alku- ja loppurukous. Lauluvaihtoehto nähtiin myös hyödyllisenä. Sisältöä oli riittävästi, ja se on lapsiystävällistä. Jokaisen kerran tarina on mielenkiintoinen, ja keskustelukysymykset materiaalissamme ovat tarpeellisia. (Ijäs 2014.) Pyhäkoulukerrasta, jolla käsitellään lähetystyötä, saimme palautetta, jonka perusteella materiaaliimme lisättiin tarkentavia ohjeita. (Hakonen 2014.) Pyhäkoulukerrasta, jonka aiheena on jakaminen, saimme palautetta siitä, kuinka käsitettä jakaminen olisi tarpeellista avata enem-

män lapsille, mutta muuten kerta oli muiden pyhäkoulukertojen tavoin selkeä. (Laurila 2014.) Pyhäkoulukerrat ovat selkeät ja ohjeistuksen mukaan ei olisi epäselvää tai vaikeaa pitää pyhäkoulukertaa (Juutilainen 2014).

Kolmas työmme tavoitteista on mielestämme myös toteutunut hyvin. Tavoitteenamme oli luoda materiaali, joka tukee lasten hengellistä kasvua. Työmme teoriassa käsittelemme kristillistä kasvatusta pyhäkoulussa. Tutkimme lapsen kehitystä ja lapsen oppimista. Teoria antoi meille eväitä materiaalimme luomiseen. Kehitimme materiaalin teoriamme pohjalta, joka auttoi meitä huomioimaan lapset heterogeenisenä ryhmänä, sekä kyseisen ikäryhmän kehitystason.

On haasteellista, ja ehkä jopa mahdotonta arvioida kuinka hyvin lapset omaksuivat pyhäkoulussa opetetut asiat. Monet lapset ovat pyhäkoulukerroilla muistaneet mitä aikaisemmilla kerroilla on tehty. Vanhemmat ovat myös kertoneet, että lapset ovat kotona muistelleet pyhäkoulun tapahtumia. Näiden asioiden perusteella uskomme, että tavoite lasten hengellisen elämän tukemisesta on toteutunut.

Neljäs tavoitteemme on henkilökohtainen tavoite. Halusimme opinnäytetyömme prosessin avulla saada eväitä lapsen hengelliseen kasvatukseen. Tavoitteemme onnistui, sillä molemmat koemme saaneemme eväitä tulevaisuutta varten. Ymmärrämme paremmin lasten kehitystä, ja oppimista. Ymmärrämme minkälaisia asioita 4–6-vuotiaiden lasten kanssa voi käsitellä, ja kuinka sen ikäinen lapsi saattaa ajatella. Tulevaisuudessa voimme hyödyntää oppimaamme joko varhaiskasvatustyössä tai ihan omien lasten kasvattamisessa.

Jokaisella pyhäkoulukerralla on oma aihe, sekä oma tavoite. Jokaisen pyhäkoulukerran tavoitteena oli luoda sisältö, joka tukee päivän aihetta. Jokaista aihetta käsitellään kertomuksen, keskustelun, toiminnan ja laulun avulla. Mielestämme toimintaosuudet tukevat kertomusta ja siinä käsiteltävää aihetta. Toimintaosuuksissa on ollut yhtymäkohtia Raamatun kertomukseen, jota olemme opetuksessa käyttäneet. Pyhäkouluissa lapset ovat huomanneet mitä yhteistä toiminnalla sekä kertomuksel-

la on. Esimerkiksi luottamusta käsittelevällä pyhäkoulukerralla rakensimme lasten kanssa lego-palikoista patsaat ja monet lapset vertailivat ääneen omaa rakennelmaansa kertomuksessa esiintyvään patsaaseen.

Pyhäkoulukerroilla mukana olleiden lasten innostuksen, puheiden sekä vanhempien kanssa käytyjen lyhyiden keskustelujen perusteella uskallamme sanoa, että lapset viihtyivät pyhäkoulukerroilla, joissa hyödynnettiin materiaaliaamme. Tavoitteemme oli antaa lapsille positiivinen kokemus kristillisestä toiminnasta, joka kannustaisi heitä pysymään joko järjestöjen tai paikallisseurakuntien toiminnassa mukana. Positiivisen palautteen perusteella tavoitteemme toteutui.

11.2 Ammatillinen kasvu opinnäytetyöprosessin aikana

Lapsen hengellisen kasvun sekä uskontokasvatuksen teorioihin perehtyminen ja niiden toteuttaminen käytännössä ovat opettaneet monia asioita liittyen lapsen hengelliseen kasvatukseen. Uskontokasvatuksessa on monia asioita, joita kasvatajan on otettava huomioon. Hengelliset asiat voivat monille lapselle olla vieraita tai vaikeita käsitellä. Ammatillisena varhaiskasvattajan tulee antaa jokaiselle lapselle tilaa käsitellä asioita omalla tavallaan ja omassa tahdissa.

Kirkon varhaiskasvatuksesta vastaavana on pidettävä evankeliumia esillä, ja opetusten tulee pohjautua Raamatun sanaan. Ammatillisesti opinnäytetyöprosessi on kasvattanut juuri näitä asioita miettiessä. Opinnäytetyötä tehdessä on koettu monia oivalluksia siitä, mitä uskontokasvatus ja erityisesti kristillinen kasvatus tarkoittaa ja miten näitä voi käytännössä toteuttaa. Opinnäytetyön myötä lapsen hengellisten asioiden käsittelykapasiteetin on oppinut ymmärtämään paremmin.

Pyhäkoulukertoja suunnitellessa on joutunut monesti miettimään kuinka asiat esitetään ja millaisia sanoja lapsille puhuessa käyttää. Tärkeää on huomata opetuksesta sanat, jotka on selitettävä lapsille pyhäkoulussa. Lapsilta voi myös kysyä mitä

mikäkin sana tai ilmaisu heidän mielestään tarkoittaa. Monissa Raamatun kertomuksissa on sanoja tai asioita joita 4–6-vuotias lapsi ei välttämättä ymmärrä. Näihin kaikkiin perehtyminen ei ole oleellista vaan se että lapsi ymmärtäisi kertomuksen ydinasian.

11.3 Jatkokehittämisideoita

Opinnäytetyömme produkti jää Suomen Raamattuopistolle pyhäkouluvastaavan Riitta-Maija Korhosen haltuun. Materiaalia on mahdollista hyödyntää myös muussa varhaiskasvatustyössä. Kerrat kestävät noin 40 minuuttia. Aiheet sopivat myös kerhotoimintaan, tai jopa lastenleirille ohjelmaksi. Kuutta pyhäkoulukertaa voi kehittää siten, että aiheista koostuu viikonlopun kestävä lastenleiri. Leirin teemana voi olla Raamatun lapset, ja leirillä voidaan käsitellä opinnäytetyöhömme valittuja teemoja ja niihin liittyvät Raamatun lapset.

Yhden raamatun lapsen kertomusta voi myös jatkaa ja esimerkiksi lastenleirillä on hyvä mahdollisuus keskittyä yhden kokonaisen päivän ajan johonkin tiettyyn Raamatun lapseen ja teemaan. Koimme työtä tehdessämme että Raamatun lapsista ei kovin paljon löydy valmista materiaalia. Koemme että varhaiskasvatuksessa on tärkeää että lapset voivat samaistua kertomuksissa esiintyviin henkilöihin. Aiheiden käsitteleminen lapsen näkökulmasta voi koskettaa lapsia ja he voivat ymmärtää kertomuksen sanomaa paremmin.

Totisesti minä sanon teille: ellette käänny ja tule lasten kaltaisiksi, ette pääse taivasten valtakuntaan. Sen tähden, joka nöyrtyy tämän lapsen kaltaiseksi, se on suurin taivasten valtakunnassa. Ja joka ottaa tykönsä yhden tämänkaltaisen lapsen minun nimeeni, se ottaa tykönsä minut. (Matt. 18: 3-5.)

Jeesus on itse sanonut, että meidän tulisi olla lasten kaltaisia. Pyhäkoulu on oiva paikka oppia lapsilta vilpittömyyttä, aitoutta, nöyryyttä, ja uteliaisuutta hengellisiä

asioita kohtaan. Pyhäkouluopettajana saa olla ottamassa lapsia vastaan Jeesuksen nimessä, mutta samaan aikaan saa olla oppimassa lapsilta.

Työn kautta on kehittynyt selkeämpi työnäky. Olemme pohtineet omaa roolia kristillisessä varhaiskasvatustyössä. Teorian kautta olemme saaneet syvempää ymmärrystä siitä, kuinka hengellisiä asioita voi käsitellä 4–6-vuotiaiden kanssa. Olemme työn kautta oppineet, kuinka ottaa huomioon lapsen tarpeet ja kysymykset ja vastata niihin tavalla jonka lapsi kykenee ymmärtämään. Oppimamme asiat tulevat olemaan hyödyllisiä myös työelämän ulkopuolella. Jäämme innolla odottamaan kuinka pääsemme toteuttamaan oppimiamme asioita käytännössä.

LÄHTEET

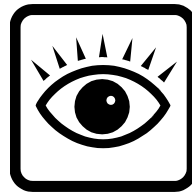
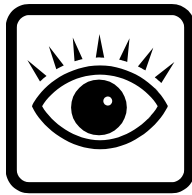
- Ahtiainen, Anita 2011. Maja – pyhäkoulunohjaajan peruskurssi. Helsinki: Lasten keskus.
- Aro, Elina; Nykvist Heidi 2009. Ristiusu -- pyhäkoulumateriaali Helsingin seurakuntien vironkieliseen pyhäkoulutyöhön. Diakonia ammattikorkeakoulu. Opinnäytetyö syksy 2009. Kauniainen.
- Fagerlund, Filippa 2007. Juha Luodeslampi Teoksessa Opetan uskontoa alakoulussa. Sari Nevalainen (toim.) Jyväskylä: LK-Kirjat.
- Hakonen, Miina 2014. Henkilökohtainen tiedonanto 21.10.2014.
- Halme, Lasse 2008. Uskonto ja kasvatus vuorovaikutuksena. Helsinki: Kustantaja Lasten Keskus / LK-Kirjat.
- Holm, Nils G. 2004. Teoksessa Lapsityön käsikirja. Leena Heinonen, Juha Luodeslampi, Leena Salmensaari (toim.) Helsinki: Kirjapaja oy.
- Heikkinen, Juho 2014. Haapaveden seurakunnan pyhäkoulutyön kehittäminen. Centria ammattikorkeakoulu. Opinnäytetyö tammikuu 2014. Ylivieska.
- Hellström, Martti 2010. Sata sanaa kasvatuksesta. Juva: PS-Kustannus.
- Ijäs, Lauri 2014. Henkilökohtainen tiedonanto 20.10.2014.
- Juhela, Sanna & Rautanen, Julia 2010. Luomisesta ikuiseen iloon. Toiminnallisia raamattuopetuskertoja 3–6-vuotiaiden lasten kristilliseen kasvatukseen. Diakonia ammattikorkeakoulu. Opinnäytetyö syksy 2010. Kauniainen.
- Juutilainen, Elisa 2014. Henkilökohtainen tiedonanto 24.10.2014.
- Kallioniemi, Arto 2004. Teoksessa Lapsityön käsikirja. 2004, Leena Heinonen, Juha Luodeslampi, Leena Salmensaari (toim.) Helsinki: Kirjapaja oy.
- Kinnunen, Saara 2011. Lapsen usko – miten tukea lapsen hengellistä kasvua? Helsinki: Uusitie.
- Korhonen, Riitta-Maija 2013. Henkilökohtainen tiedonanto 6.4.2013.

- Lapset seurakuntalaisina – kehittämisasiakirja 2013, Suomen ev.lut. kirkkohallitus. Helsinki: Unigrafia.
- Laurila, Jade 2014. Henkilökohtainen tiedonanto 24.10.2014.
- Luodeslampi, Juha; Nevalainen, Sari 2007. Opetan uskontoa alakoulussa. Jyväskylä: Gummerus Kirjapaino OY.
- Mannerheimin Lastensuojeluliitto. Vanhempainpainnetti- Vanhemmuus ja kasvatus. Viitattu 17.3.2014. http://www.mll.fi/vanhempainnetti/tietokulma/vanhemmuus_ja_kasvatus/kasvatuksen_tapoja/
- Nurmi, Jari-Erkki; Ahonen, Timo; Lyytinen, Heikki; Lyytinen, Paula; Pulkkinen, Lea & Ruoppila, Isto 2014. Ihmisen psykologinen kehitys. Juva: PS-Kustannus.
- Pruuki, Lassi 2008. Ilo Opettaa. Tietoa, taitoja ja työkaluja. Helsinki: Edita.
- Raamattu. Suomen evankelis-luterilaisen kirkon kirkolliskokouksen vuonna 1992 käyttöön ottama suomennos. Helsinki: Kirjapaja.
- Räsänen, Antti 2008. Kristillinen kasvatus teoriassa ja käytännössä. Teoksessa Jouko Porkka (toim.) Johdatus Kristilliseen Kasvatukseen. Sivut 287-304. Porvoo: LastenKeskus: LK-Kirjat.
- Saarinen, Seija 2013. Tää olis keskellä: lapsi seurakunnan varhaiskasvatuksessa. Helsinki: Lasten keskus.
- Sakasti – Meidän kirkko – kasvamme yhdessä 2012. Viitattu 31.3.2014.
- Seurakuntien Lapsityön Keskus. Kirkon varhaiskasvatus. Viitattu 25.9.2014. http://www.evl-slk.fi/kirkon_varhaiskasvatus/pyhakoulu.
- Seurakuntien Lapsityön Keskus 2011. Lapsen parhaaksi 2011. Viitattu 7.10.2014. http://www.evl-slk.fi/files/1117/Lapsen_parhaaksi_-_Lastenohj_15.9.11.pdf.
- Suomen evankelis-luterilainen kirkko vuosina 2008-2011. Haastettu kirkko 2012. Viitattu 3.9.2014. [http://sakasti.evl.fi/sakasti.nsf/0/4D9073DDB9C38745C22576F20030A70E/\\$FILE/Haastettu%20kirkko.pdf](http://sakasti.evl.fi/sakasti.nsf/0/4D9073DDB9C38745C22576F20030A70E/$FILE/Haastettu%20kirkko.pdf).

- Tirri, Kirsi 2002. Teoksessa Seija Saarinen (toim.) Kaikille tilaa riittää: päivähoidon uskontokasvatus. Helsinki: Lasten Keskus.
- Ubani, Martin 2010. Teoksessa Arto Kallioniemi, Juha Luodeslampi & Martin Ubani (toim.) Lapsen kokonaisvaltaisuus uskontokasvatuksessa. Kokonaisvaltainen kasvatus. Lapsi ja uskonto. s. 39–51. Helsinki: Lastenkeskus Oy.
- Wennermark, Pirjo-Liisa 1990. Pyhäkoulutyön käsikirja. Helsinki: Lasten Keskus.
- Wennermark, Pirjo-Liisa 2004. Teoksessa Leena Heinonen, Juha Luodeslampi & Leena Salmensaari (toim.) Lapsityönkäsikirja. Helsinki: Kirjapaja oy.
- Wennermark, Pirjo-Liisa 2007. Teoksessa Juha Luodeslampi & Sari Nevalainen (toim.) Opetan uskontoa alakoulussa. Jyväskylä: Gummerus Kirjapaino.

LIITE 1: LAPSEN SILMIN

Lapsen silmin

Hei!

Tästä materiaalista löydät kuusi erilaista pyhäkoulukertaa 4–6-vuotiaille lapsille. Kerrat käsittelevät eri aiheita Raamatun lasten näkökulmasta. Voit hyödyntää kertoja yhdessä tai erikseen. Materiaalista voi poimia yksittäisiä elementtejä muuhunkin seurakunnan varhaiskasvatustyöhön, esimerkiksi lastenleirille, tai kerhotoimintaan.

Aiheet ovat:

Kuolema

Jumalan kiittäminen musiikin avulla

Jakaminen

Rohkeus

Luottamus Jumalaan

Lähetystyö

Jokainen pyhäkoulukerta sisältää yhdessä laulamista, rukousta, Raamatun kertomuksen ja toiminnallisen osion. Kerrat on suunniteltu niin, että ne kestävät noin 40 minuuttia. Kerrat ovat suunniteltu kokonaan valmiiksi, mutta on suositeltavaa käydä materiaali ja ohjeet läpi ennen pyhäkoulun alkamista. Voi olla, että joudut hankkimaan jotain etukäteen. Materiaali on suunniteltu Suomen Raamattuopistolle, ja suunnittelussa mukana on ollut Riitta-Maija Korhonen. Tässä materiaalissa on hyödynnetty Suomen Raamattuopiston pyhäkoulun kaavaa, mutta sisältöä voi soveltaa tarpeen mukaan.

Mukavia pyhäkouluhetkiä toivottaa,

Neea ja Noora

SISÄLTÖ

ALUKSI	4
KUOLEMA	5
JUMALAN KIITTÄMINEN MUSIIKIN AVULLA	8
JAKAMINEN	11
ROHKEUS	14
LUOTTAMUS JUMALAAN	18
LÄHETYSTYÖ	22
LIITE 1	26
LIITE 2	31
LIITE 3	32
LIITE 4	33
LÄHTEET	39

ALUKSI

Alkuvalmistelut: Järjestä luokka niin, että alttari on luokan etuosassa ja alttarin edessä jokaiselle lapselle tuoli.

Altteri: pöydälle valkoinen liina, puuristi, kynttilät, Raamattu sekä soittokello.

- Lapset jättävät kengät ulko-ovelle, ja istuvat alttarin eteen.
- Käydään nimikierrros ja toivotetaan lapset tervetulleiksi
- Pyhäkouluopettaja sytyttää kynttilät.
- Yksi vapaaehtoinen pyydetään soittamaan soittokelloa kolme kertaa, ja opettaja sanoo: "Aloitamme pyhäkoulun Isän, Pojan ja Pyhän Hengen nimien."
- Alkurukous
- Opetus
- Toiminta
- Loppulaulu ja -rukous

KUOLEMA

Aihe: Jeesus herättää Jairoksen tyttären kuolleista.

Tavoite: Opettaa lapsille, että Jeesus on läsnä meidän kanssamme niin hyvinä kuin huonoina aikoina, kuten kuoleman keskellä.

Esivalmistelu: Tulosta jokaiselle pyhäkoululaiselle liite 1.

Tarvikkeet: Värikyniä.

Alkurukous: “Rakas Taivaan Isä, kiitos, kun olemme saaneet tänään tulla pyhäkouluun. Lähetä Pyhä Henkesi opettamaan ja anna meille mukava pyhäkoulu. Amen.”

Kertomus:

Kertomus pohjautuu Markuksen evankeliumin viidennen luvun jakeisiin 21–43.

Talita tyttö asui perheensä kanssa lähellä Jeesuksen kotikaupunkia. Kaksitoista-vuotias Talita auttoi mielellään äitiään ruoan laitossa. Talitan isä oli synagogan esimies, ja tuli usein myöhään kotiin. Talita odotti aina innolla isänsä kotiin paluuta. Joka ilta, kun isä tuli kotiin töistä, he kertoivat toisillensa päivän kuulumiset. Talita oli aivan haltioissaan isänsä päivän tapahtumista. Talita kuuli monia jännittäviä tarinoita ihmisistä, joita isä oli tavannut synagogassa. Isän oli iltaisin vaikea saada tyttöä nukahtamaan, kun tyttö olisi vain halunnut kuulla isänsä tarinoita lisää.

Talita heräsi aamulla aikaisin auttamaan äitiään monenlaisissa kotitöissä. Eläimiä piti ruokkia, pyykkiä piti pestä ja vettä kantaa kaivolta. Ruoanlaitto oli Talitan lempipuhua.

Eräänä aamuna Talitan oli vaikea nousta sängystään. Äiti joutui monta kertaa kehoittamaan häntä nousemaan. Lopulta Talita sai itsensä sängystään ylös. Vettä

hakiessaan Talitaa alkoi yskittää kamalasti, eikä henki meinannut enää kulkea. Yskäkohtaus meni onneksi ohi, ja Talita sai päivän työt hoidettua. Illalla, kun isä tuli kotiin hän ihmetteli miksi Talita ei juossut häntä vastaan niin kuin muina iltoina. Isä löysi Talitan sängystä väsyneenä ja kalpeana. Talita uupumuksestaan huolimatta oli halunnut pysyä hereillä isän kotiin tuloon asti. Isä alkoi kertoa Talitalle päivän tapahtumista, mutta Talita oli niin väsynyt, että nukahti kesken kaiken.

Aamulla Talita oli edelleen väsynyt. Hän tunsi olonsa hyvin heikoksi. Aamupalalla hän ehti vain muutaman suupalan syödä, kun hän pyörtyi lattialle. Äiti säikähti ja lähetti heti jonkun talon väestä hakemaan isää synagogasta. Talita vietiin sänkyyn lepäämään. Häntä ei kuitenkaan kukaan saanut herätettyä. Isä kiirehti kotiin tyttärensä luokse. Kun Talita kuuli isänsä äänen, hän virkosi vähän ja sai hieman avattua silmiään. Isä sanoi hänelle ”Älä pelkää rakas Talita. Minä lähden hakemaan apua!”

Isä lähti kiireen vilkkaa etsimään jotakuta, joka voisi auttaa tytärtään. Hän kiersi kaikki kaupungin eri parantajat. Kukaan ei osannut auttaa. Isä oli epätoivon partaalla. ”Kuka auttaa minun tytärtäni!?” Juuri silloin hänen ohi kulki joukko ihmisiä, jotka puhuivat Jeesus-nimisestä miehestä, joka on juuri saapunut heidän kaupunkiinsa. Isä muisti kuulleen Jeesuksesta, joka tekee ihmeitä. Isä lähti seuraamaan joukkoa ja löysi Jeesusken.

Hän heittäytyi Jeesusken jalkoihin ja pyysi hartaasti: ”Tule! Tyttäreni on kuolemaisillaan! Pane kätesi hänen päälleen niin hän paranee eikä kuole!” Jeesus lähti miehen mukaan ja suuri väkijoukko seurasi häntä ja tungeksi hänen ympärillään. Matkalla tyttären luo tuotiin isälle sana: ”Tyttäresi kuoli jo, miksi enää vaivaat opettajaa?” Tämän kuultuaan Jeesus sanoi: ”Älä pelkää, vaan usko.” He tulivat Talitan kotiin, ja Jeesus näki hällisevän väenpaljouden ja kuuli ihmisten itkevän ja valittavan suureen ääneen. Jeesus meni sisään ja sanoi ”miksi te noin hällisette ja itkette? Ei lapsi ole kuollut hän nukkuu”. Jeesukselle naurettiin. Jeesus ajoi kaikki ulos ja otti mukaansa Talitan isän ja äidin ja meni Talitan huoneeseen. Hän otti tyttöä kädestä ja sanoi ”Talita, kuum!” Tämä oli aramean kieltä ja tarkoitta ”Tyttö, nouse!”

Heti tyttö nousi ja käveli. Kaikki olivat hämmästyksestä suunniltaan. Jeesus kielsi ankarasti heitä kertomasta tästä kenellekään ja tytölle hän käski antaa syötävää.

Keskustelukysymyksiä:

Miltäköhän äidistä tuntui, kun Talita yhtäkkiä pyörtyi, eikä herännyt?

Onneksi Talitan äiti ja isä halusi auttaa häntä. Mistä isä lähtikään etsimään apua?

Mitä olisi tapahtunut, jos Jeesus ei olisi tullut paikalle?

Kun ihminen kuolee, ja uskoo Jeesukseen, Jeesus vie hänet taivaaseen.

Toiminnallinen osio:

Ennen pyhäkoulun alkamista opettaja tulostaa jokaiselle lapselle materiaalista löytyvän monisteen, jossa on kaksi sydäntä. Paperit jaetaan lapsille. Lapsia ohjeistetaan taivuttamaan paperi keskeltä puoliksi. Toiselle puolelle lapsia pyydetään piirtämään jokin mukava asia, ja toiselle puolelle jokin ikävä asia. Tämän jälkeen opettaja huomauttaa, että molemmista kuvista löytyy sydän, jonka keskellä on risti. Tämä kuvio esittää Jeesusta. Kerrotaan lapsille, että Jeesus on meidän kanssa myös hyvissä kuin huonoissa tilanteissa.

Loppulaulu ehdotus:

Taivaan Isällä (Sormella osoitetaan kohti taivasta)

on paljon lapsia, (Käsillä lasketaan lasten päitä kämmenet alaspäin)

paljon lapsia on Taivaan Isällä. (Samat liikkeet)

Sä yksi oot, ja minä myös (Osoitetaan ensin toista ja sitten itseä)

Siis kiitos Herralle! (taputetaan rytmiin) x 4

Loppurukous: "Rakas Taivaan Isä, kiitos tästä pyhäkoulusta. Kiitos, että olet meidän kanssa surun ja ilon keskellä. Älä jätä meitä koskaan yksin. Anna meille jokaiselle hyvä loppupäivä. Siunaa meitä jokaista ja meidän perheitä ja ystäviä ja sukulaisia. Jeesuksen nimessä rukoilemme, Aamen."

JUMALAN KIITTÄMINEN MUSIIKIN AVULLA

Aihe: Pako Egyptistä lapsen näkökulmasta.

Tavoite: Opettaa lapsille, että Jumalaa voimme kiittää myös musiikin avulla.

Esivalmistelut: Opettaja piilottaa kindermunayllätyksen kuoret pyhäkoululuokkaan.

Tarvikkeet: Raakaa riisiä, höyheniä, teippiä, tarroja.

Alkurukous: "Rakas Taivaan Isä, kiitos, kun olemme saaneet tänään tulla pyhäkouluun. Lähetä Pyhä Henkesi opettamaan ja anna meille mukava pyhäkoulu. Amen."

Kertomus:

Toisen Mooseksen kirjan alusta. Israel vapautetaan Egyptistä. Kertomus kertoo nuoresta pojasta, jolle olemme kertomusta varten antaneet nimen Gersom. Henkilöä ei löydy Raamatusta.

Gersom on 10-vuotias poika, joka asuu Egyptissä äitinsä ja isänsä kanssa. Hän rakastaa heitä molempia kovin paljon. Joka aamu, kun Gersom herää hän etsii äitinsä ja hyppää hänen syliinsä. Gersom antaa äidilleen aamupusun poskelle, ja juoksee etsimään isänsä. Hänen isänsä on lampaiden paimentaja. Isä on aamuisin aina lampaidensa kanssa laitumella, ja Gersom tykkää viettää aikaa isänsä ja lampaiden kanssa. Gersomilla on oma pieni lammas, jolle hän on antanut nimeksi Kevesim. Kevesim on heprean kieltä, ja tarkoittaa lammasta. Gersom ja Kevesim pitävät seikkailuista.

Eräänä aamuna Gersomin isä tuli hänen luokseen, ja sanoi Gersomille: "Poikani, farao on käskennyt kaikkien miehien mennä rakennustöihin. Sinun täytyy tästä lähtien huolehtia meidän lampaistamme." Gersom oli hyvin yllättynyt, mutta oli valmis auttamaan.

Seuraavien viikkojen aikana tapahtui kummia. Isä tuli aina todella myöhään kotiin, ja oli aina hyvin väsynyt. Hänellä oli haavoja selässään, ja aamulla Gersom ei edes ehtinyt näkemään isäänsä, ennen kuin tämä jo lähti taas töihin. Gersom kuuli ker-
ran, kun hänen äitinsä jutteli heidän naapurinsa kanssa. Mooses-nimisestä mie-
hestä he puhuivat. Tämä Mooses on tehnyt ihmeellisiä asioita. Hän oli muuttanut
joen veden vereksi! Eräänä päivänä Gersom ei päässyt laitumille ollenkaan, kun
ulkona oli niin hirveästi ötököitä! Seuraavana päivänä, kun ötökät olivat kummalli-
sesti kadonneet, oli maa niin täynnä sammakoita, että Gersomin oli vaikea päästä
lampaiden luokse.

Joka aamu Gersom lähti laitumille, ja piti huolta lampaista. Hän ei osannut ollen-
kaan odottaa, että eräänä päivänä egyptiläisiä sotilaita tulisi hakemaan puolet hei-
dän lampaistaan! Kun Gersom ihmetteli tätä, yksi sotilaista vastasi vain, että hei-
dän täytyy viedä israelilaisten lampaita, koska heidän kaikki lampaat kuolivat. Soti-
laat valittivat, että tämä Mooses saisi jo lopettaa kummallisen toimintansa. Gersom
uskalautui vielä kysymään, että mitä tämä Mooses oikein haluaa. Sotilas kertoi
Gersomille: ”Mooses haluaa, että sinä ja sinun perheesi ja kansasi saisitte lähteä
täältä pois.” Gersom ihmetteli tätä, mutta mietti, että ehkä olisi parempi, että he
voisivat muuttaa muualle, missä hänen isänsä ei tarvitsisi tehdä ihan niin paljon
töitä. Hänellä oli ikävä isäänsä ja heidän yhteisiä hetkiä lampaiden kanssa.

Eräänä iltana äiti pyysi Gersomia nukkumaan heidän huoneessaan. Äiti vaikutti
huolestuneelta. Gersom tuli mielellään äidin ja isän väliin yöksi nukkumaan. Isä oli
tehnyt jotain aivan kummallista ennen nukkumaan menoa. Hän oli ottanut karitsan
verta, ja sivellyt sitä heidän etuoven suun pieliin! Gersom ei ymmärtänyt tätä ollen-
kaan. Isä vain sanoi, että Mooses oli sanonut, että näin täytyy tehdä, niin he ovat
turvassa. Seuraavana aamuna, kun Gersom oli syönyt aamupalansa tuli isä juok-
sujalkaa kotiin. Hän hymyili niin suuresti, että Gersomiakin alkoi hymyilyttää. Isä tuli
ja otti Gersomin syliinsä ja pyörähti ympäri! Hän huusi vaimolleen: ”Kulta! Nyt kii-
reesti pakkaamaan! Me lähdemme tänään täältä pois! Mooses on saanut faraon

suostumaan siihen, että meidän kansa eli israelin kansa saa lähteä pois täältä! Ei enää tarvitse olla egyptiläisten palvelija!”

Gersom innostui isänsä sanoista ja juoksi laitumille hakemaan lampaita. Äiti pakasi mukaan litteätä happamatonta leipää evääksi. He lähtivät illalla myöhään kävelemään muiden israelilaisten kanssa Egyptistä pois. Mooses oli tullut ja Jumalan avulla vapauttanut heidät. Gersomille selvisi, että kaikki nämä kummalliset asiat, jotka olivat tapahtuneet, olivat Jumalan ihmeitä, joiden avulla hän vapautti israelilaiset Egyptistä. Gersom kiitti Jumalaa samalla kun he kävelivät pois. Israelilaiset ryhtyivät laulamaan, ja moni tanssahteli laulun mukana, kun he seurasivat Mooses-ta kohti vapautta.

Keskustelukysymyksiä:

Miltä mahtoi Gersomista tuntua, kun hän joutui lähtemään pois kotoaan missä oli asunut aina? Pelottikohan Gersomia? Miksiköhän kaikki Israelilaiset lauloivat matkalla? Joskus musiikki voi auttaa, kun emme itse oikein osaa sanoa mitään Jumalalle. Jumala pitää siitä että laulamme Hänelle.

Toiminnallinen osio:

Lapset askartelevat kindermunan yllätyskuoresta helistimet. Jokaiseen opettaja laittaa valmiiksi raakaa riisiä, ja tämän jälkeen pyhäkoululaiset saavat koristella ne. Koristeluun voi käyttää esimerkiksi tarroja ja sulkia.

Lopussa lauletaan yhdessä ja jokainen pääsee säestämään omilla soittimillaan.

Loppurukous: “Rakas Taivaallinen Isä,

Kiitos siitä, että pidät meistä huolta. Kiitos, että kuljet meidän jokaisen vierellä. Siunaa äitiä, isiä, ja muita rakkaita ihmisiä. Anna meille jokaiselle iloinen sunnuntai-päivä. Kiitos, että olet antanut meille musiikin lahjan, ja saamme ylistää sinua musiikin avulla. Älä koskaan jätä meitä yksin. Jeesuksen nimessä,
Aamen.”

JAKAMINEN

Aihe: Viisi leipää ja kaksi kalaa. Joh. 6:1–15

Tavoite: Jeesus käskee meitä rakastamaan toisiamme. Omastamme jakaminen on yksi tapa osoittaa rakkautta.

Tarvikkeet: Liite 2:sta löytyvä kuva sekä puuvärejä.

Alkurukous: ”Rakas Taivaan Isä, kiitos, kun olemme saaneet tänään tulla pyhäkouluun. Lähetä Pyhä Henkesi opettamaan ja anna meille mukava pyhäkoulu. Aamen.”

Kertomus:

Eräänä aamuna, 6-vuotias Mattanja lähti aikaisin aamulla etsimään Jeesusta äidin ja isän kanssa. Mattanja oli kuullut monesti, kun äiti ja isä puhuivat Jeesuksesta. Jeesus oli kuulemma ollut samoissa pienissä häissä heidän kanssaan muutama viikko sitten. Mattanja oli saanut leikkiä häissä hänen serkkujen kanssa. He olivat leikkineet piilosta.

Aamulla aikaisin äidin sisko oli herättänyt heidät suurella uutisella. Jeesus oli nähty opetuslapsiensa kanssa lähiseudulla. Äiti ja isä halusivat ehdottomasti lähteä kuuntelemaan Jeesusta. Äiti ja isä ovat joka päivä puhuneet niistä häistä, joissa Jeesus oli muuttanut veden viiniksi! Mattanjaa jännitti tekisikö Jeesus tänäänkin jotain ihmeellistä. Hän halusi välttämättä päästä mukaan Jeesusta katsomaan. Äiti piti huolta siitä, että heillä oli mukana pientä purtavaa. Mattanjan laukkuun laitettiin viisi äidin leipomaa leipää ja kaksi isän kalastamaa kalaa. Ja niin he lähtivät matkaan. Kaduilla näkyi paljon ihmisiä. Kaikki tuntui olevan matkalla samaan paikkaan. Oli mukavaa kävellä äidin ja isän välissä ja kuunnella puheen sorinaa ja lintujen laulua. Linnutkin tuntuivat laulavan tänään eri tavalla kuin yleensä.

Yhtäkkiä kaikki hidastivat ja lopulta pysähtyivät. He olivat varmasti hyvin lähellä Jeesusta, mutta Mattanja ei nähnyt mitään isojen ihmisten takaa. Mattanja oli hyvin pienikokoinen ja kaikki muut olivat pitkiä. Siihen he kuitenkin äidin ja isän kanssa asettuivat istumaan. Äiti kertoi Mattanjalle, mitä Jeesus puhui, koska Mattanja ei oikein kuullut. Vihreällä nurmikolla he istuivat pitkän aikaa, ja kuuntelivat Jeesusta. Välillä Mattanja mietti olisiko paikalla muita lapsia, joiden kanssa hän voisi myöhemmin leikkiä.

Aurinko oli jo korkealla taivaalla, ja väki alkoi liikehtiä levottomasti. Heilläkin oli varmasti jo kova nälkä, niin kuin Mattanjallakin oli. Mattanja muisti, että äiti oli onneksi pakannut syötävää hänen laukkuunsa. Mattanja mietti onkohan Jeesuksella-kin kova nälkä. Hänhän voisi antaa Jeesukselle osan eväistään. Näin hän päätti lähteä etsimään Jeesusta, ja onneksi hän oli pieni, sillä hän pääsi helposti puikkelehtimaan väkijoukon läpi.

Yhtäkkiä eräs mies näki Mattanjan eväslaukun ja kysyi, ”mitä ruokaa sinun laukusasi on?” Mattanja kertoi. Mies huusi ystävilleen: ”Täällä on poika, jolla on viisi ohraleipää ja kaksi kalaa. Mutta miten ne riittäisi näin suurelle joukolle?”

Katsottuaan tarkemmin, Mattanja huomasi, että pienen matkan päässä seiso Jeesus. Jeesus tuli hänen luokseen, ja pyysi Mattanjalta leipiä ja kaloja. Mattanja antoi eväät Jeesukselle aivan hämmentyneenä. Hän ei voinut uskoa, että hän seiso näin lähellä Jeesusta!

Jeesus käski kaikkien asettua istumaan. Hän otti leivät, kiitti Jumalaa ja jakoi leivät syömään asettuneille. Samoin hän jakoi kalat ja kaikki saivat niin paljon kuin halusivat. Kun kaikki olivat kylläisiä, Jeesus sanoi opetuslapsilleen: ”Kerätkää tähteiksi jääneet palaset ettei mikään menisi hukkaan.” He tekivät niin ja viidestä ohraleivästä kertyi vielä kaksitoista täyttä korillista palasia, jotka olivat jääneet syömättä. (9–13)

Syömisen jälkeen, Jeesus etsi joukosta Mattanjan, ja kiittää häntä siitä, kun jakoi omastaan. Ennen kuin Mattanja lähti isän ja äidin kanssa kotiin, Jeesus vielä sanoi Mattanjalle: ”Jumala sinua siunatkoon.”

Keskustelukysymyksiä:

Miltähän Mattanjasta tuntui, kun hän jakoi omat eväänsä?

Oletko sinä koskaan jakanut mitään? Mitä voisimme jakaa toisille?

Miksi meidän olisi hyvä jakaa? Vastaus: Jeesus haluaa, että rakastamme toisiamme. Jakaminen on yksi tapa, jolla voimme rakastaa toisia. Meidän tulisi tehdä toisille, niin kuin toivoisimme toisten tekevän meille.

Toiminnallinen osio:

Opettaja leikkaa isosta kuvasta paloja niin monta kuin pyhäkoulussa on lapsia ja jakaa jokaiselle oman palan. Tämän jälkeen jokainen lapsi saa värittää oman palansa puuväreillä. Väriytyksen jälkeen lapset kokoavat kuvan lattialle kuten palapelin. Sitten yhdessä jännitetään millainen kuvasta muodostuu. Lopuksi opettaja kertoo lapsille, että näin kun yhdessä jaoimme oman palamme isoon kuvaan, siitä muodostui kaunis kuva.

Loppulaulu:

CD:ltä soitetaan lastenlaulu ”Leipiä viisi ja kaloja kaksi”. Lapset voivat soittaa soitimia mukana.

Loppurukous: ”Rakas Taivaan Isä, kiitos kaikista lahjoista, joita olet antanut meille. Kiitos perheestä, ystävistä, ja kiitos, että pidät huolta meistä joka päivä. Kiitos, että saimme tulla pyhäkouluun tänään. Auta meitä olemaan ystävällisiä toisillemme, ja jakamaan omastamme. Siunaa meitä, ja anna meille jokaiselle iloa tähän päivään. Aamen.”

ROHKEUS

Aihe: Daavid ja Goljat

Tavoite: Opettaa lapsille, että Jumala antaa meille rohkeuden kohdata pelkomme.

Esivalmistelut: Kiinnitä Goljatin pää seinälle.

Tarvikkeet: Harmaata paperia, sakset, Goljatin pää liitteestä 3, sinitarraa.

Alkurukous: “Rakas Taivaan Isä, kiitos, kun olemme saaneet tänään tulla pyhäkouluun. Lähetä Pyhä Henkesi opettamaan ja anna meille mukava pyhäkoulu. Amen.”

Kertomus: Lasten Raamattu s. 103–105

Ruutin pojanpojan poika Daavid paimensi innokkaasti isänsä lisain lampaista. He asuivat pienessä Betlehemin kaupungissa lähellä Jerusalemiä. Vaikka Daavid oli nuori ja pienikokoinen poika, hän suojeli laumaansa rohkeasti. Daavid oli lampaista puolustaessaan tapellut jopa karhun ja leijonan kanssa.

Joka päivä Daavid vei lammasmaun laitumelle ja etsi eläimille parhaat ruohikkopaikat. Paimenpojan päivät venyivät usein pitkiksi. Joskus Daavid näppäili aikansa kuluksi pientä harppua. Hän oli oikein hyvä soittaja. Usein hän myös linkosi pieniä kiviä nahkaremmistä tehdyllä lingolla. Daavid järjesteli pikkukiviä isomman kiven päälle ja ampui lingollaan tarkkuutta. Hän kehittyi taitavaksi linkoajaksi. Kivien linkoamisen taidosta oli paimenelle paljon hyötyä, sillä hän pystyi lingon avulla hätistelemään petoeläimet jo kaukaa, kauan ennen kuin ne olivat lähelläkään lampaista.

Daavidin isoveljet olivat sotilaita Israelin kuninkaan Saulin armeijassa. Eräänä päivänä lisai pyysi Daavidia viemään veljille ruokaa sotilaiden leiriin. Saulin armeija oli taistellut jo vuosikausia filistealaisia vastaan.

Juuri kun Daavid saapui leiriin, alkoi kuulua sotahuutoja, ja sotilaat juoksivat taistelurintamaan. Filistealaisten riveistä astui esiin valtavan suuri soturi, lähes jätti-

läinen. Hän oli karvainen kuin apina, eikä hänen möreällä äänellään ollut koskaan sanottu mitään kaunista. Miehen nimi oli Goljat. Hänellä oli aseinaan miekka, peitsi ja keihäs.

”Minä voin ottaa kaksintaistelun tuon kanssa”, Daavid sanoi sotureille.

”Sinähän olet vasta poikanen”, hänelle vastattiin. ”Tuo jättiläinen on tapellut jo kauan ennen kuin sinä olit syntyntykään.”

Daavid ei antanut periksi. ”Jos minä pystyn pitämään lampaiden puolia karhuja ja leijonaa vastaan, niin kyllä minä tuonkin selvitän”, hän sanoi.

Daavid valitsi maasta viisi sileää kiveä ja pani ne paimenlaukkuunsa. Sitten hän lähti keppi toisessa ja linko toisessa kädessä kohti Goljatia.

Goljatia nauratti nuori poika, jolle ei edes parta vielä kasvanut.

”Olenko minä joku koira vai, kun tulet minua kepin ja ritsan kanssa hätistelemään?” Goljatin möreä nauru kaikui taistelutantereella niin, että linnutkin lensivät pakoon.

Daavid sanoi Goljatile: ”Sinä tulet minua vastaan hampaisiin asti aseistettuna, mutta minä tulen sinua vastaan Jumalan kanssa. Jumala ei pidä siitä, että pienempiä kiusataan.”

Sitten Daavid työnsi kätensä laukkuun ja otti sieltä pienen kiven. Hän asetti kiven linkoonsa ja alkoi pyörittää linkoaan päänsä yläpuolella. Juuri oikealla hetkellä Daavid avasi sen verran kättään, että kivi irtosi lingosta ja lähti liikkeelle. Se osui suoraan Goljatin otsaan. Harjoitus ei ollut mennyt hukkaan.

Goljat rojahti kuolleena maahan. Kun muut filistealaiset näkivät, että heidän sankarinsa makasi kuolleena, he lähtivät äkkiä pakoon, ja taistelu taukosi.

Keskustelukysymyksiä:

Miltä Daavidista mahtoi tuntua, kun hän näki kuinka iso Goljat on? Mitkä asiat sinua jännittää? Mitä voit tehdä, silloin kuin pelottaa tai jännittää?

Toiminnallinen osio:

Lapset saavat itse leikata harmaasta paperista ympyrän. Pienimmille lapsille opettaja leikkaa ympyrän paperista. Ympyrän tulisi halkaisijaltaan olla 4-5cm. Kiveen kirjoitetaan jokaisen oma nimi. Goljatin pää laitetaan seinää vasten sopivalle korkeudelle. Lapsille selitetään, että he saavat seuraavaksi kohdata Goljatin, aivan niin kuin Daavidkin kohtasi. Vuorotellen jokaiselle lapselle solmitaan liina silmien ympärille. Lapsen tehtävä on kiinnittää oma paperikivi sinitarralla Goljatin otsaan. Goljatin otsaan opettaja on valmiiksi piirtänyt kiven muotoisen ympyrän, ja lapsi, joka on saanut oman kivensä lähimmäksi piirrettyä ympyrää voittaa. Palkintona voi olla esimerkiksi tikkari tai tarra.

Seuraavaksi lapset kutsutaan koolle opettajan ympärille. Jokaisella on oma paperikivi kädessään. Opettaja kertoo, että jokaisella meistä on asioita, jotka pelottaa tai jännittää. Daavid pelkäsi ja jännitti Goljatia, mutta Jumala antoi hänelle rohkeuden kohdata pelottava Goljat. Lapset saavat sitten miettiä vähintään yhden asian, joka heitä jännittää tai pelottaa. Annetaan lapsille mahdollisuus jakaa pelkonsa, mutta ketään ei pakoteta sanomaan ääneen. Seuraavaksi ohjeistetaan lapsia yksitellen tuomaan kivensä alttarille. Lapset saavat jättää kiven Jumalan eteen, ja kiven mukana lapsi jättää myös oman pelkonsa Jumalalle. Tässä kohtaa kerrotaan, että aina kun viemme pelkomme Jumalalle, hän antaa meille rohkeuden pelottaviin tilanteisiin.

Loppurukous: "Rakas Taivaan Isä, kiitos, että olemme saaneet tulla tänään pyhäkouluun. Kiitos, että haluat auttaa meitä silloin, kun meillä on vaikeaa. Kiitos, että saamme jättää pelkomme sinun käsiisi. Kiitos, että annat meille rohkeuden kohdata pelkomme. Siunaa meitä, ja meidän perheitämme. Anna meille iloa tähän päivään. Jeesuksen nimessä rukoilemme, Aamen."

Loppulaulu: Taivaan Isä suojan antaa, virsi 503

1. Taivaan Isä suojan antaa.

Hän on Isä jokaisen.
Lapsen huolet hän voi kantaa
paremmin kuin ihminen.
Hän ei riitele, ei suutu,
hän on kärsivällinen.
Häneltä ei aikaa puutu.
Hän on Isä jokaisen.
Taivaan Isän lähellä
nauraa saa ja itkeä.

2. Taivaan Isä siunaa meitä.

Hän on Isä jokaisen.
Poluillemme enkeleitä
lähettää hän varjellen.
Hän on läsnä päivän työssä
rohkaisten ja auttaen,
valvoo pimeimmässä yössä.
Hän on Isä jokaisen.
Taivaan Isän lähellä
jokainen on tärkeä.

LUOTTAMUS JUMALAAN

Aihe: Daniel ja ystävät

Tavoite: Opettaa siitä, kuinka saamme luottaa Jumalaan erityisesti vaikeissakin tilanteissa. Jumala pitää meistä huolta, ja Hän haluaa, että luotamme häneen aina.

Tarvikkeet: Dublo- tai legopalikat.

Alkurukous: ”Rakas Taivaan Isä, kiitos, kun olemme saaneet tänään tulla pyhäkouluun. Lähetä Pyhä Henkesi opettamaan ja anna meille mukava pyhäkoulu. Aamen.”

Kertomus: lasten Raamatusta s. 183–185.

Kuningas Nebukadnessar teetti valtavan kultaisen patsaan ja kutsui kaikki hovinsa tärkeät virkamiehet, maaherrat, neuvonantajat, poliisipäälliköt ja kaikkien maakuntien korkeat virkamiehet patsaan vihkimisjuhlaan.

Juhlaväki asettui patsaan eteen. Juhlan kuuluttaja julisti kaikuvalla lä: ”Kuulkaa, kaikki kansakunnat, mitä teille sanotaan! Heti kun te kuulette torven, huilun, sitran, harpun, luutun ja säkkipillin soittavan juhlamusiikkia, teidän pitää heittäytyä maahan ja kumartaa tätä kultaista patsasta, jonka armollinen majesteetti, kuningas Nebukadnessar, on pystyttänyt. Se, joka ei kumarra, heitetään suureen tuliseen uuniin.”

Juhlaväen joukossa olivat myös Danielin ystävät Hananja, Misael ja Asarja, sillä he olivat päässeet korkeisiin virkoihin Babylonin maakunnassa. Kun juhlamusiikki alkoi pauhata, lankesivat kaikki muut maahan asti ja kumarsivat kuninkaan pystyttämää patsasta, mutta juutalaiset eivät kultaista patsasta kumartaneet, sillä heidän mielestään vain Jumalaa pitää kumartaa ja kunnioittaa sillä tavalla. Muutamat babylonialaiset miehet menivät kantelemaan kuninkaalle heidän käytöksensä.

Kuningas raivostui. Hän kutsui Hananjan, Misaelin ja Asarjan luokseen. ”Ettekö te tosiaankaan tahdo palvella minun jumaliani ettekä kumartaa minun pystyttämääni kultaista patsasta?” kuningas kysyi. ”Jos ette kumarra, teidät heitetään saman tien tuliseen uuniin, ja sieltä teitä ei pelasta mikään jumala!”

Hananja, Misael ja Asarja vastasivat kuninkaalle, että he eivät aio kumartaa patsasta. Kuningas käski kuumentamaan uunin seitsemän kertaa kuumemmaksi kuin tavallisesti ja heittää niskoittelevat miehet sinne. Vahvat sotilaat sitoivat Hananjan, Misaelin ja Asarjan ja heittivät heidät tuliseen uuniin.

Uuniin jouduttuaan Hananja, Misael ja Asarja luottivat siihen, että Jumala pelastaa heidät. He lauloivat yhdessä kiitoslaulun Jumalalle, jota tulikin tottelee. Näin miehet lauloivat:

”Kiitä Herraa yö ja päivä,	ukkospilvet, kiittäkää!
pimeys ja valokin!	Vuoret, laaksot, meret, virrat
Kiitä aurinko ja tähti,	kiitokseen myös yhtykää!
kuukin kiitä Herraasi.	Kiittäkää te eläimet,
Kiitä Herraa, sade, kaste,	kesyt, villit, suuret pienet,
kiitä jää ja pakkanen.	kylläiset ja nälkäiset!
Kiitä härmä, kiitä lumi,	Maan ja taivaan Herraa kiitä
kiitä myöskin kuuma tuli.	ihmislapsi jokainen.
Kiitä kiivas salama,	Kiitoksemme täältä nouskoon
	korkeuksiin taivasten!”

Samaan aikaan juhlapaikalla kuningas Nebukadnessar kutsui hovimiehet luokseen ja kysyi: ”Eikö tuleen heitetty kolme sidottua miestä?”

”Varmasti heitettiin, oi kuningas”, hovimiehet vastasivat.

”Mutta minä näen nyt silmissäni neljä miestä kävelemässä vapaina tulen keskellä. Tuli ei ole vahingoittanut miehiä lainkaan, ja neljäs heistä näyttää aivan enkeliltä.”

Kuningas lähti uunin luokse ja huusi kovaan ääneen: ”Hananja, Misael ja Asarja, kaikkein korkeimman jumalan palvelijat” Astukaa ulos ja tulkaa esiin!”

Koko juhlakansa näki, miten Hananja, Misael ja Asarja astuivat esiin tulisesta pätsistä. Miehet olivat täysin vahingoittumattomia, edes heidän partakarvojensa päät eivät olleet kärehtäneet.

Silloin kuningas Nebukadnessar sanoi: ”Kiitetty olkoon Hananjan, Misaelin ja Asarjan jumala! Hän lähetti enkelinsä pelastamaan palvelijansa, jotka eivät suostuneet palvelemaan muuta jumalaa kuin omaansa. Siksi minä määrään, että kukaan ei saa sanoa pahaa sanaa näiden rohkeiden miesten jumalasta.”

Kuningas antoi Hananjalle, Misaelille ja Asarjalle myös entistä enemmän valtaa Babylonin maakunnassa.

Toiminnallinen osio:

Pyhäkoulutilan lattialla on legoja, dubloja, puupalikoita tai mitä tahansa saatavilla olevia rakennuspaloja. Lapset rakentavat jokainen oman torninsa. Kun kaikki ovat valmiita tornit tuoda yhteen suureksi patsaaksi, mikäli ne ovat siirrettäviä. Jos ei, niin lapset pyydetään vain kokoon. Opettaja aloittaa keskustelun selittämällä, että he ovat nyt rakentaneet omat tornit, aivan niin kuin Nebukadnessarkin halusi rakentaa. Lasten kanssa keskustellaan siitä, auttaisiko tällainen patsas heitä, jos heillä olisi hätä ja mistä todellinen apu tulee. Keskustelu hetken jälkeen patsaat hajotetaan. Opettaja selittää, että meillä ei saa olla muita ja lauletaan yhdessä laulu Pienet rakentajat me.

Loppulaulu:

Pienet rakentajat me tiilen tiileen liitämme (rakennetaan kuten laulussa tyhmämies) temppeleihin, (tehdään käsillä kolmio = temppeli)

jota maailma ei nää. (viedään kädet silmille)

Jeesus kun on kanssamme, (näytetään sormella ylös taivaaseen)

joka päivä nousee se. (nostetaan käsiä ylös kerros kerrokselta)

Kaikki Isän lapset yhdistää. (otetaan vieruskaveria kädestä kiinni, käsiä heiluttaen)

Pienet rakentajat me arjen töihin liitämme (rakennetaan, kuten 1. säkeistössä)

sitä Sanaa, (tehdään käsillä auki oleva kirja, Raamattu)

jota maailma ei nää. (viedään kädet silmille)

Hän kun vain on kanssamme (näytetään sormella ylös taivaaseen)

arkityömme siunaa se. (nostetaan kädet eteen, kämmenet alaspäin = siunaus)

Kaikki Isän lapset yhdistää. (otetaan vieruskaveria kädestä kiinni, käsiä heiluttaen)

Loppurukous: "Rakas Taivaallinen Isä, kiitos siitä että sinä olet ikuinen Jumala. Kiitos että sinulta me saamme avun silloin kun olemme pelottavassa tilanteessa. Kiitos että autat meitä silloin kun tarvitsemme apua. Auta meitä että osaamme luottaa sinun hyvyteesi. Siunaa meitä ja meidän perheitämme tänään ja kaikkina muinakin päivinä. Jeesuksen nimessä, Aamen."

LÄHETYSTYÖ

Aihe: Jeesus 12-vuotiaana tekee lähetystyötä.

Tavoite: Kertoa lapsille, että kukaan ei ole liian nuori tai pieni kertomaan Jeesuksesta ja Jumalasta.

Esivalmistelut: Valitse lähettiperhe, jolle lähetetään pyhäkoulussa tehdyt kortit. Materiaalissa esiintyy Ijäksen perhe Mongoliassa. Heitä voi käyttää esimerkkinä pyhäkoulussa, tai halutessasi jotain muuta perhettä.

Tarvikkeet: Postikortin kokoista kartonkia, värikyniä tai tusseja, kuvamateriaalia lähettiperheen lapsista/lapsesta liitteestä 4, ja narua.

Alkurukous: ”Rakas Taivaan Isä, kiitos, kun olemme saaneet tänään tulla pyhäkouluun. Lähetä Pyhä Henkesi opettamaan ja anna meille mukava pyhäkoulu. Amen.”

Kertomus:

Kertomus pohjautuu Luukkaan Evankeliumin toiseen lukuun jakeisiin 41–52.

Kun Jeesus oli lapsi, heidän perheellään oli tapana matkustaa joka vuosi Jerusalemiin pääsiäisjuhlille. Näin he tekivät myös tänä vuonna. Jeesus oli juuri ehtinyt täyttämään 12-vuotta. Jeesuksesta pääsiäisjuhlille matkustaminen oli ihan mukavaa, vaikka samalla se myös tuntui aina hieman jännittävältä. Matkaa Jerusalemiin tekivät monet muutkin perheet. Matka oli pitkä, ja sen aikana näki paljon muita lapsia. Matkan varrella oli monia kaupustelijoita, jotka myivät paljon erilaisia asioita esimerkiksi kauniita värikkäitä koruja sekä äänekkäitä pikkulintuja.

Pääsiäisjuhlat olivat loppuillaan ja Jeesus oli lähdössä takaisin kotiinsa Nasaretiin perheensä ja muun matkaseurueen kanssa. Kotimatkan alussa he kulkivat Jerusa-

lemin temppelin ohi. Jeesus huomasi että temppelissä istui opettajia. He näyttivät keskustelevan jostain todella kiinnostavasta asiasta ja Jeesus halusi kuulla mistä he juttelevat. Jeesus pujahti väkijoukon läpi ja suuntasi temppeliin. Hänen päästyään sisälle opettajat hämmästelivät. ”Mitä pieni poika täällä tekee?” he kysyivät. Jeesus sanoi opettajille, että hän haluaisi keskustella heidän kanssaan Jumalasta. Selvä–ajattelivat opettajat. Jeesus kysyi opettajilta monia kysymyksiä ja kertoi heille Jumalasta, sillä olihan hän itse Jumalan poika. Jeesuksesta juttelu oli hauskaa ja hän halusi kertoa Jumalasta opettajille yhä vain enemmän ja enemmän.

Jeesus ei tiennyt, kuinka kauan hän oli temppelissä viipynyt, sillä hän oli aivan konaan menettänyt ajantajunsa. Kesken juttutuokion Jeesus kuuli äitinsä ja isänsä huhuilevan häntä ja hän havahtui. Äiti ja isä juoksivat temppeliin huolestuneen näköisinä. Äiti kysyi Jeesukselta: ”Poikani, miksi sinä teit meille tämän? Isäsi ja minä olemme etsineet sinua, ja me olimme jo huolissamme.” Jeesus vastasi heille: ”Mitä te minua etsitte? Ettekö tienneet, että minun tulee olla Isäni luona?” Äiti ja isä eivät kuitenkaan ymmärtäneet mitä Jeesus tarkoitti. Niin he lähtivät kotiin. Kotimatalla Jeesukselle kerrottiin että muut olivat jo kulkeneet kokonaisen päivän matkan, ennen kuin olivat huomanneet hänen puuttuvan joukosta. Vanhemmat olivat luulleet että Jeesus on sukulaisten kanssa. Jeesusta harmitti että hän oli huolestuttanut koko matkaseuruetta mutta samalla hän tiesi että oli tehnyt myös oikein kertoessaan Jumalan ihmeellisyydestä monille ihmisille. Jeesuksella oli tästä hyvä mieli.

Keskustelukysymyksiä:

Mitä lähetystyö on? Vastaus: Sitä, että kerrotaan Jumalasta.

Voisimmeko me tehdä lähetystyötä täällä Suomessa? Kuinka me voisimme tehdä sitä täällä Suomessa? Vastaus: Kyllä, jokainen voi. Jeesuskin oli vasta 12-vuotias, kun kertoi rakastavasta Taivaan Isästä toisille. Mekin voimme kertoa Jumalasta Suomessa, tai voimme muistaa niitä ihmisiä, jotka kertovat Jeesuksesta kaukana muissa maissa. Voimme esimerkiksi rukoilla heidän puolestaan.

Seuraavaksi opettaja selittää, kuinka me voimme täällä Suomessa muistaa niitä ihmisiä, jotka ovat lähteneet kauas kotoa kertomaan Jumalasta. Tämä on meidän tapa tehdä lähetystyötä. Opettaja näyttää kuvia lähettiperheen elämästä, ja kertoo, kuinka siellä lapset elää ihan tavallista elämää.

Lähetyslapsen kertomus kuvien tukena:

3-vuotias Gutiana on lähtenyt äidin, isän, pikkusiskon ja -veljen kanssa Mongoliaan. He asuvat Mongolian pääkaupungissa Ulanbatarissa. Siellä lapset leikkivät päivisin kotona äidin kanssa, tai käyvät puistoissa, jos ulkona ei ole liian kylmä tai saasteista. Tiedätkö mitä saaste on? (Odotetaan vastauksia lapsilta). Se on sitä, kun ulkona on todella likainen ilma, eikä siellä voi oikein leikkiä. Talvisin Ulanbatorissa on hyvin kylmä, eikä sen takia pääse pihalle usein. Ulkona voi olla jopa -40 astetta.

Gutiana on juuri aloittanut balettitunnit. Hän saa käyttää söpöä balettiasua, ja pääsee tutustumaan uusiin lapsiin tunneilla. Mongoliassa perhe elää tavallista elämää. Syntymäpäivänä syödään kakkua ja kutsutaan kavereita kylään. Sunnuntaina käydään kirkossa ja pyhäkoulussa. Illalla piirretään kuvia, tai leikitään siskon ja veljen kanssa.

Toiminnallinen osio:

Jokaiselle jaetaan postikortin kokoinen paperi/pahvi. Lapset saavat piirtää kuvan, tai kirjoittaa tervehdystekstin. Opettaja voi taululle kirjoittaa malliksi: "Siunausta!" "Terveisiä Suomesta" "Jeesus rakastaa sinua" tai muuta vastaavaa. Valmiit kortit laitetaan pinoon, ja niistä tehdään pieni kirja solmimalla ne yhteen rei'istä, jotka tehdään sitä mukaan, kun kortit ovat valmiita. Kerrotaan lapsille, että kortit lähetetään postissa maahan, jossa perhe asuu.

Lopuksi kokoonnutaan vielä alttarin eteen ja rukoillaan perheen puolesta.

Loppurukous: "Rakas Taivaallinen Isä, kiitos että on ihmisiä, jotka lähtevät ympäri maailmaa kertomaan sinusta. Kiitos, että me saamme täällä koti-Suomessa myös

tehdä lähetystyötä ja kertoa sinun rakkaudesta. Haluamme tänään erityisesti rukoilla Gutianan ja hänen perheen puolesta. Anna heille voimaa jaksaa Mongoliassa, ja ole heidän kanssaan siellä. Jeesuksen nimessä rukoilemme, Aamen.”

Loppulaulu: Lintu pieni, lintuseni.

1. Lintu pieni, lintuseni, / lennä kauas, lennä Afrikkaan. / Kerro meiltä terveisiä. / Kerro, että täällä rukoillaan / ja uskotaan Jumalaan.
2. Lintu pieni, lintuseni, / lennä kauas, lennä Aasiaan. / Kerro meiltä terveisiä. / Kerro, että täällä rukoillaan / ja uskotaan Jumalaan.
3. Lintu pieni, lintuseni, / lennä kauas, koko maailmaan. / Kerro meiltä terveisiä. / Kerro, että täällä rukoillaan / ja uskotaan Jumalaan.

Ijäksen perheen osoite Mongoliassa:

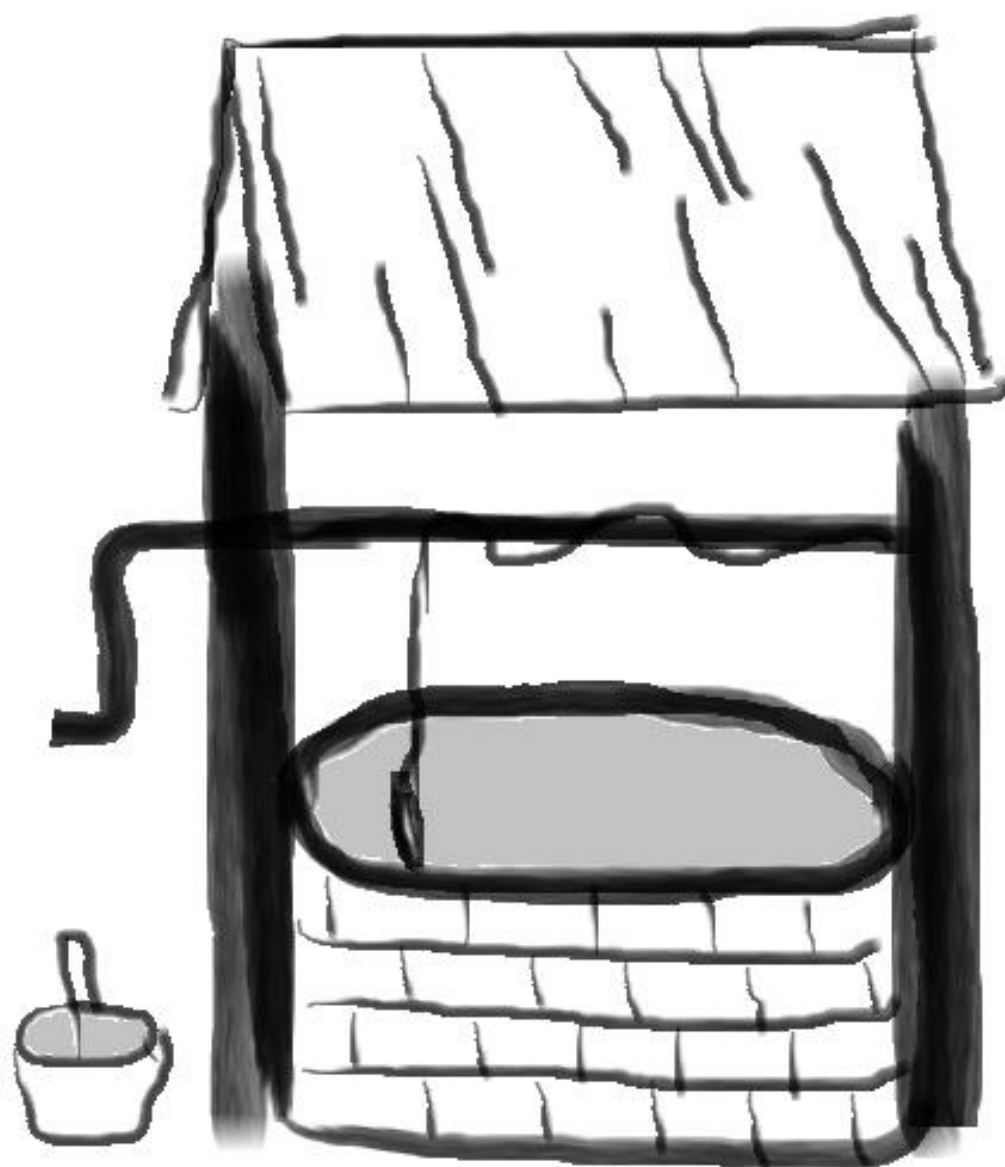
Marija ja Niko Ijäs
P.O. Box 991 15160
Ulaanbaatar
Mongolia

LIITE 1

Kuvia kertomuksen tueksi, sekä moniste toiminnallista osiota varten

<http://slangcath.files.wordpress.com/2010/02/e0064.jpg>

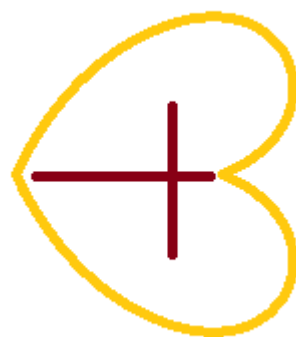
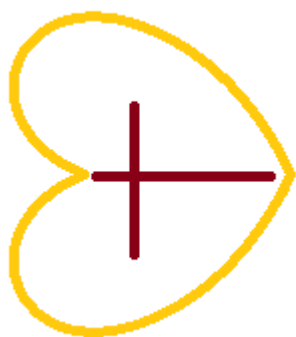

<http://www.onlyoneway.net/jeesus.htm>

LIITE 2

<http://www.soc-wus.org/images/children20.jpg>

LIITE 3

LIITE 4

Gutiana baletissa

Joulua odotellessa

Paikallisessa askartelukerhossa

Gutiana ja Juliana-sisko hassuttelemassa

Gutianan perhe

LÄHTEET

Heinimäki, Jaakko 2009. Suomen Lasten Raamattu.